

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA

**FUNKCIJE BROKERSKI POSLOVI I FINANSIJSKO SAVETOVANJE
U VOJVOĐANSKOJ BANCI AD NOVI SAD**

Sadržaj

I OPŠTE ODREDBE.....	5
Pojmovi	6
II VRSTE POSLOVA KOJE OBAVLJA BANKA.....	7
III USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA	9
Uslovi za obavljanje poslova Banke.....	9
Način obavljanja poslova Banke.....	9
Podaci o klijentu	9
Komunikacija klijenta i Banke	10
Načela sigurnog i dobrog poslovanja Banke	11
Načela poslovnog ponašanja - Poslovna tajna	11
Načela poslovnog ponašanja i sprečavanje sukoba interesa	11
IV PROCEDURA KATEGORIZACIJE KLIJENATA I PROMENA KATEGORIJE KLIJENATA	14
Kategorizacija klijenta	14
Profesionalni klijent	14
Mali klijent	14
Promena kategorije klijenata	15
Zahtev profesionalnog klijenta za promenu kategorije	15
Zahtev malog klijenta za promenu kategorije.....	15
V VRSTE NALOGA KLIJENATA, NAČIN, USLOVI I REDOSLED NJIHOVOG PRIJEMA I IZVRŠENJA	16
Nalog	16
Mesto prijema naloga	18
Način prijema naloga	18
Knjiga naloga	19
Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga	19
Razlozi za odbijanje izvršenja naloga klijenta.....	20
VI NAJPOVOLJNIJE IZVRŠENJE NALOGA	20
Faktori relevantni za izvršenje naloga pod najpovoljnijim uslovima.....	20
Prenos naloga na izvršenje drugom investicionom društvu	21
na domaćim i inostranim tržištima	21
Izvršenje naloga malog klijenta.....	21
Izvršenje naloga profesionalnog klijenta.....	22
Postizanje najpovoljnijeg ishoda prilikom pružanja usluga prijema i prenosa naloga	22
Politike izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima	22
Izvršenje naloga klijenta sa limitnom klauzulom	22
Pridruživanje i razvrstavanje naloga	23
Pridruživanje i razvrstavanje dilerskih naloga	23
Izvršavanje naloga	23
Izvršavanje dnevnog naloga	24
Izvršavanje naloga prema ceni.....	24
Nalozi Banke i zaposlenih.....	24
Potvrda o prijemu naloga.....	25

Realizacija naloga	25
Obaveštavanje klijenata o politici izvršenja naloga klijentima i saglasnost klijenata	26
Izveštavanje klijenta	26
Odgovornost Banke i klijenata	26
Rizici ulaganja klijenta u finansijske instrumente	26
VII INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA	28
Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima	28
Informacije opšteg karaktera koje Banka upućuje klijentima	28
Pokazatelji, prinosi i porezi	29
Pravila poslovanja i Pravilnik o tarifi	30
Informacije o banci i njenim uslugama	30
Informacije o finansijskim instrumentima	30
Podaci o troškovima i naknadama	30
VIII SADRŽINA UGOVORA SA KLIJENTIMA	31
Ugovor sa klijentom	31
Investicioni poslovi	31
Ugovor o investicionim uslugama	32
Ugovor o pokroviteljstvu	32
Ugovor o pozajmljivanju	33
Dilerski poslovi	33
Poslovi market-mejkera	33
Poslovi agenta emisije	34
Ugovor o uslugama u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata	34
bez obaveze otkupa	34
Poslovi pokrovitelja emisije	34
Otvaranje računa finansijskih instrumenata	35
Ugovor o otvaranju računa finansijskih instrumenata	35
Korporativne radnje	35
Ugovor o pružanju usluga korporativnog agenta	35
Otvaranje i administriranje depo računa finansijskih instrumenata	36
Zastupanje akcionara na skupštinama	36
IX MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE BANKE I KLIJENATA	36
Obaveze klijenta	36
Obaveze Banke	37
Računi finansijskih instrumenata	38
Prikupljanje informacija pri pružanju drugih investicionih usluga	38
Posebne odredbe u vezi sa profesionalnim klijentima	39
X ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA BANKE (FINANSIJSKIH INSTRUMENATA)	39
Zaštita finansijskih instrumenata klijenata	39
Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata	39
Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata u inostranstvu	40
XI FOND ZA ZAŠTITU INVESTITORA	40
XII POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA	40
XIII PROVIZIJA BANKE I DRUGE NAKNADE	41
XIV NAČIN VOĐENJA JEDINSTVENE EVIDENCIJE O TRGOVANJU	41

XV INSAJDERSKE INFORMACIJE	42
Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija	42
Razmena insajderskih informacija	42
XVI ZABRANA MANIPULACIJE I ŠIRENJA NEISTINITIH INFORMACIJA	43
Manipulacije na tržištu	43
Zabrana manipulacija na tržištu	44
Obaveštavanje o sumnjivim transakcijama	45
XVII PREPORUKA	45
Preporuka	45
Identitet lica koje izrađuje preporuku	46
Opšta pravila za sadržinu preporuke	46
Opšta pravila za obelodanjivanje interesa i sukoba interesa	46
Distribucija preporuke koju je izradila treća strana	47
XVIII ETIČKI KODEKS	47
Osnovna načela profesionalne etike	47
Sprečavanje nelojalne konkurencije	47
Iznošenje neistinitih podataka	48
Saopštavanje informacija klijentima	48
Snimanje telefonskih razgovora	48
Sprečavanje sukoba interesa	48
Zabranjene aktivnosti relevantnih lica	49
Primanje poklona	49
Javna saopštenja i oglašavanje	49
XIX OBAVEŠTAVANJE BANKE	49
XX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	50

VOJVOĐANSKA BANKA A.D. NOVI SAD

UPRAVNI ODBOR

Del.br. 1.0 - 15221/4

Novi Sad, 21.11.2012. godine

Na osnovu člana 163. Zakona o tržištu kapitala („Sl. glasnik RS“, br. 31/2011) i člana 15. Pravilnika o davanju saglasnosti na opšta akta investicionog društva, organizatora tržišta i Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti („Sl. glasnik RS“, br. 89/2011 i 44/2012), člana 10. stav 3 tačka 4. Statuta Vojvođanske banke a.d. Novi Sad (prečišćeni tekst) od 10.09.2012. godine, Upravni odbor Vojvođanske Banke a.d. Novi Sad, na 13. sednici održanoj dana 21.11.2012. godine, doneo je

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA
FUNKCIJE BROKERSKI POSLOVI I FINANSIJSKO SAVETOVANJE
U VOJVOĐANSKOJ BANCI AD NOVI SAD

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilima i procedurama uređuju se opšti uslovi poslovanja u okviru organizacionog dela Vojvođanske Banke a.d. Novi Sad, Funkcije Brokerski poslovi i finansijsko savetovanje (u daljem tekstu: Pravila) koja vrši poslove Ovlašćene Banke za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente (kao investicionog društva) (u daljem tekstu: Banka), a naročito:

- vrste poslova koje obavlja Banka i uslovi i način obavljanja poslova;
- procedura kategorizacije/razvrstavanja klijenata i promene kategorije klijenta;
- vrste naloga klijenata, način, uslovi i redosled njihovog prijema i izvršenja;
- politika izvršenja naloga i poveravanje izvršenja naloga;
- informacije koje se pružaju klijentima;
- informacije koje se posebno pružaju malim klijentima;
- sadržina ugovora sa klijentima;
- međusobna prava i obaveze Banke i njenih klijenata;
- zaštita imovine klijenata Banke (finansijskih instrumenata);
- uslovi pozajmljivanja finansijskih instrumenata;
- postupanje po pritužbama klijenata;
- etički kodeks i
- druga pitanja od značaja o radu Banke u skladu sa Zakonom.

Banka posluje na adresi Bulevar Mihaila Pupina 111, Novi Beograd.

Pravila i Pravilnik o tarifi Banke su uvek dostupni Klijentima na njihov zahtev, a obavezno pre zaključenja ugovora o pružanju usluga u vezi sa finansijskim instrumentima, ugovora o otvaranju računa finansijskih instrumenata, kao i bilo kojih drugih ugovora kojima se dobija status Klijenta i kojima se Banka obavezuje na pružanje odgovarajućih usluga Klijentu.

Banka omogućava klijentima uvid u svoja Pravila i Pravilnik o tarifi koje primenjuje u radu sa klijentima na način da ih istakne na vidnom i dostupnom mestu u prostorijama u kojima posluje sa klijentima, kao i da ih objavi na svojoj internet stranici www.voban.co.rs.

Odredba iz prethodnog stava se odnosi i na drugo pravno lice koje u ime i za račun Banke, na osnovu Ugovora sa klijentom, prima naloge za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Banka se obavezuje da omogući svojim klijentima uvid u izmene Pravila i Pravilnika o tarifi u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

Član 2.

Ova Pravila su sastavni deo ugovora i potpisom ugovora Klijent potvrđuje da je upoznat sa sadržajem ovih Pravila i da pristaje na njihovu primenu.

Član 3.

Za sve što nije regulisano Ugovorom i ovim Pravilima primenjivaće se važeći zakonski i podzakonski propisi, interni akti Banke, sa svim izmenama i dopunama donesenim za vreme trajanja Ugovora i Pravila.

Ako nakon zaključenja Ugovora ili donošenja ovih Pravila zakonskim ili podzakonskim propisima neko pitanje koje je regulisano Pravilima bude rešeno na drugačiji način, primenjivaće se odredbe relevantnog propisa, sve do odgovarajućih izmena i dopuna ovih Pravila.

Pojmovi

Član 4.

Pojedini pojmovi u smislu ovih Pravila, imaju sledeća značenja:

Zakon: Zakon o tržištu kapitala („Službeni glasnik RS“, br. 31/2011), kao i eventualne kasnije izmene i dopune navedenog zakona.

Organizator tržišta: Lice koje upravlja, odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta, a organizator tržišta može biti i samo regulisano tržište.

Beogradska berza a.d. Beograd: Pravno lice koje, na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti, upravlja odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP).

Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti (u daljem tekstu: Centralni registar): Pravno lice koje na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti obavlja poslove vođenja registra finansijskih instrumenata, kliringa i saldiranja transakcija sa finansijskim instrumentima i druge poslove u skladu sa Zakonom.

Banka: Ovlašćena Banka za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente (kao investicionog društva).

Regulisano tržište: Multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojim upravlja organizator tržišta i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje po njegovim pravilima u sistemu, ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom.

Multilateralna trgovačka platforma (MTP): Multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojom upravlja organizator tržišta ili investiciono društvo i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora, u skladu sa Zakonom.

OTC tržište: Sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima koje ne mora da ima organizatora tržišta i čiji sistem trgovanja, podrazumeva pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije.

Relevantno lice: Lice sa vlasničkim učešćem u Banci, na rukovodećoj poziciji u Banci (direktori), zaposleno lice i svako drugo fizičko lice koje je angažovano od strane Banke za pružanje usluga iz njegove nadležnosti.

Lična transakcija: Transakcija sa finansijskim instrumentom koju izvrši relevantno lice delujući van delokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice ili koja je izvršena za račun relevantnog lica, lica sa kojim je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano u smislu Zakona ili lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima neposredan ili posredan materijalni interes od rezultata transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije.

Transakcije kojima se finansiraju finansijski instrumenti: Transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, ili druge transakcije koje uključuju kupovinu finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu prodaju ili prodaju finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu kupovinu.

Klijent: Pravno ili fizičko lice kojem Banka pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Banke.

Ovlašćeni zastupnik klijenta: Pravna ili fizička osoba ovlašćena za zastupanje klijenta na osnovu zakona i statuta (zakonski, statutarni zastupnici) ili drugog akta pravnog lica, akta nadležnog državnog organa ili na osnovu ovlašćenja klijenta (punomoć).

Mali klijent: Svaki klijent Banke koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata.

Informacije koje se pružaju malom klijentu: Dokument Banke na trajnom mediju, kao sastavni deo ovih pravila, u kojem se malom klijentu, pre zaključenja ugovora sa Bankom o pružanju investicionih i/ili dodatnih usluga, daju informacije u vezi sa Bankom, finansijskim instrumentima, zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, naknadama i troškovima u skladu sa Zakonom, aktom Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima.

Profesionalni klijent: Klijent Banke koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane Zakonom.

Finansijski instrumenti su:

- (1) prenosivi finansijski instrumenti - sve vrste finansijskih instrumenata kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i to: akcije i depozitne potvrde koje se odnose na akcije, obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene instrumente i druge finansijske instrumente u skladu sa Zakonom;
- (2) instrumenti tržišta novca: trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi i sertifikati o depozitu, izuzev instrumenata plaćanja;
- (3) jedinice institucija kolektivnog investiranja;
- (4) opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti definisani Zakonom.

Ugovor: Pisani ugovor zaključen između Banke i klijenta kojim se utvrđuju prava i obaveze ugovornih strana, kao i ostali uslovi pod kojima Banka klijentima pruža usluge.

Izvršenje naloga: Podrazumeva aktivnosti za račun klijenta, u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta.

Mesto izvršavanja naloga: Regulisano tržište, multilateralna trgovačka platforma (MTP), druga slična tržišta u inostranstvu ili izvan tih tržišta (OTC tržište).

Insajderske informacije: Informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu javno objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenih finansijskih instrumenata. Značajan uticaj postoji ako bi razumni ulagač verovatno uzeo u obzir takvu informaciju kao deo osnove za donošenje svojih investicionih odluka.

Trajni medij: Predstavlja papir ili sredstvo koje omogućava čuvanje podataka u digitalnom formatu (CD, internet bankarstvo, elektronska pošta pod određenim uslovima i dr.) na takav način da su pristup, obrada i potpunost podataka obezbeđeni najmanje do roka propisanog relevantnim propisima.

II VRSTE POSLOVA KOJE OBAVLJA BANKA

Član 5.

U skladu sa odredbama Zakona, Banka obavlja sledeće investicione usluge i aktivnosti:

- (1) prijem i prenos naloga koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata;
- (2) izvršenje naloga za račun klijenta;
- (3) trgovanje za sopstveni račun;
- (4) usluge pokroviteljstva i usluge u vezi sa pokroviteljstvom i sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata sa i bez obaveze otkupa;
- (5) usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa;
- (6) čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata i sa tim povezane usluge;

- (7) odobravanje kredita ili zajmova investitorima kako bi mogli da izvrše transakcije jednim ili više finansijskih instrumenata kada je društvo zajmodavac uključeno u transakciju;
- (8) saveti društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima;
- (9) usluge deviznog poslovanja u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
- (10) istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- (11) investicione usluge i aktivnosti, kao i dopunske usluge koje se odnose na osnov izvedenog finansijskog instrumenta iz tačke 1) podtačke (5), (6), (7) i (10) člana 2. Zakona, a u vezi sa pružanjem investicionih usluga i aktivnosti, kao i dopunskih usluga;
- (12) obavezna kupovina i prodaja finansijskih instrumenata u svoje ime i za svoj račun po ceni koju unapred objavljuje Banka (poslovi market mejkera - investiciono društvo koje je stalno prisutno na finansijskim tržištima i trguje za sopstveni račun kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata koristeći sopstvenu imovinu po cenama koje samo odredi).

Član 6.

Pod kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata, u smislu ovih pravila, podrazumeva se kupovina odnosno prodaja sledećih finansijskih instrumenata na regulisanom ili van regulisanog tržišta:

- (1) **akcije** – prenosive vlasničke finansijske instrumente koje predstavljaju učešće u kapitalu ili pravima glasa akcionarskog društva;
- (2) **dužničke hartije od vrednosti** - obveznice i drugi prenosivi sekjuritizovani instrumenti duga koje imaoću daju pravo na isplatu nominalne vrednosti sa kamatom ili nominalne vrednosti, kao i druga prava;
- (3) **depozitne potvrde** – finansijski instrumenti koje izdaju Banke koje poseduju inostrane akcije ili obveznice deponovane kod Banke u inostranstvu, a koje predstavljaju domaći ekvivalent inostranih akcija ili obveznica, odnosno sadrže istovetna prava i obaveze kao i inostrane finansijske instrumente na koje se odnose;
- (4) **izvedeni finansijski instrumenti** (finansijski derivati);
- (5) **druge finansijske instrumente** koji se utvrđuju na način koji propisuje Komisija za hartije od vrednosti.

Pod izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) kojima Banka obavlja trgovinu, u skladu sa ovim pravilima, podrazumevaju se finansijski instrumenti čija vrednost zavisi od cene predmeta ugovora (akcija, obveznica, stranih valuta, berzanskih indeksa i dr.) i čiji su vrsta, količina, kvalitet i druga svojstva standardizovani.

Banka obavlja trgovinu sledećim izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) i drugim finansijskim instrumentima:

- (1) fjučers ugovori:
 - fjučers ugovori sa isporukom predmeta ugovora – prenosivi standardizovani ugovor kojim se kupac obavezuje da plati unapred ugovorenu cenu na dan dospeća utvrđen ugovorom, odnosno kojim se prodavac obavezuje da na taj dan isporuči predmet ugovora, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;
 - fjučers ugovori bez isporuke predmeta ugovora – prenosivi standardizovani ugovor kojim se ugovorne strane obavezuju da na dan dospeća utvrđen ugovorom isplate razliku između ugovorene cene predmeta ugovora i cene na dan dospeća, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;
- (2) opcijski ugovori – prenosivi standardizovani ugovor kojim kupac stiče pravo da, uz obavezu plaćanja ugovorene premije, na dan dospeća odnosno dane dospeća utvrđene ugovorom kupi ili proda predmet ugovora po ceni utvrđenoj ugovorom, a prodavac preuzme obavezu da tog dana proda ili kupi predmet ugovorne obaveze, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;
- (3) drugi standardizovani finansijski instrumenti u skladu sa odlukom berze na koju je saglasnost dala Komisija za hartije od vrednosti.

Odredbe ovih pravila o uslovima i načinu trgovine Banke sa finansijskim instrumentima primenjuju se i na trgovinu izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) i drugim finansijskim instrumentima, u skladu sa Zakonom, Pravilima organizatora tržišta na kojima se trguje tim instrumentima i ovim Pravilima.

III USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA

Uslovi za obavljanje poslova Banke

Član 7.

Banka svoju delatnost obavlja, po dobijanju dozvole za pružanje investicionih usluga i aktivnosti od strane Komisije za hartije od vrednosti, a po ispunjenju uslova u pogledu kadrovske, organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti i drugih uslova u skladu sa Zakonom i aktima Komisije za hartije od vrednosti.

Poslovni odnos u pružanju usluga iz stava 1. ovog člana, između Banke i klijenata uspostavlja se na osnovu zaključenog pisanog ugovora, u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima.

Član 8.

Banka je u obavezi da za obavljanje poslova brokera, ima zaposlena lica sa dozvolom za obavljanje navedenih poslova, s tim da ta lica moraju da ispunjavaju i druge uslove u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i aktima Banke.

Način obavljanja poslova Banke

Član 9.

Banka obavlja usluge javne ponude finansijskih instrumenata i učestvuje na sekundarnom trgovanju tj. na regulisanom tržištu, odnosno MTP, drugim sličnim tržištima u inostranstvu ili izvan tih tržišta odnosno OTC tržištu u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i pravilima organizatora tržišta.

Banka obavlja trgovinu finansijskim instrumentima po metodu koji je propisan i važeći za određeni segment određenog tržišta od strane organizatora tržišta, a u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima i pravilima organizatora tržišta.

Podaci o klijentu

Član 10.

Klijent je dužan da, pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Bankom, dostavi sledeću dokumentaciju u fotokopiji, a original da pruži Banci na uvid i to:

(1) **Fizičko lice – rezident:**

- 1.1. Ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se vrši identifikacija klijenta;
- 1.2. Ugovor, karticu ili drugi dokument o otvorenom novčanom računu kod Banke - člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren preko drugog člana Centralnog registra);
- 1.3. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona - fiksnog i mobilnog, eMail adresa).

(2) **Fizičko lice – nerezident:**

- 2.1. Pasoš ili drugi identifikacioni dokumenat;
- 2.2. Potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
- 2.3. Ugovor o otvorenom nerezidentnom dinarskom računu i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 2.4. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, email adresa).

(3) **Pravno lice – rezident:**

- 3.1. Rešenje ili izvod iz registra privrednih društava ne stariji od tri meseca;
- 3.2. Akt nadležnog organa o osnivanju, za sva pravna lica koja se ne registruju kod Agencije za privredne registre;
- 3.3. OP obrazac (lica ovlašćenih za zastupanje);

- 3.4. Ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se može izvršiti identifikacija ovlašćenog lica za zastupanje;
- 3.5. Rešenje ili izvod iz registra odnosno ličnu kartu ili pasoš lica koja imaju 25% učešća u kapitalu. U slučaju kada je neko drugo pravno lice poseduje 25% učešća u vlasništvu kapitala klijenta, Banka mora pribaviti podatke i o vlasnicima tog drugog pravnog lica i tako dalje, sve dok se ne bude raspolagalo podacima o fizičkim licima koji su krajnji vlasnici;
- 3.6. Izjavu o stvarnom vlasniku pravnog lica potpisanu od strane člana/članova uprave, ukoliko Banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica;
- 3.7. Ugovor o otvorenom novčanom računu kod Banke člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 3.8. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, email adresa).

(4) Pravno lice – nerezident:

- 4.1. Izvod iz odgovarajućeg registra zemlje sedišta pravnog lica ne stariji od tri meseca sa prevodom na srpski jezik od strane ovlašćenog sudskog tumača;
- 4.2. Potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
- 4.3. Listu ovlašćenih zastupnika sa spesimenom potpisa sa prevodom na srpski jezik od strane ovlašćenog sudskog tumača i zvanično overena fotokopija pasoša lica za zastupanje koja će potpisivati ugovore;
- 4.4. Rešenje ili izvod iz registra odnosno pasoš lica koja imaju 25% učešća u kapitalu. U slučaju kada je neko drugo pravno lice poseduje 25% učešća u vlasništvu kapitala klijenta, Banka mora pribaviti podatke i o vlasnicima tog drugog pravnog lica i tako dalje, sve dok se ne bude raspolagalo podacima o fizičkim licima koji su krajnji vlasnici;
- 4.5. Izjavu o stvarnom vlasniku stranog pravnog lica potpisanu od strane lica zastupnika, ukoliko Banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica;
- 4.6. Ugovor o otvorenom nerezidentnom dinarskom računu kod Banke - člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 4.7. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, email adresa).

Klijent je dužan da pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Bankom, na zahtev Banke dostavi i dokumentaciju u skladu sa propisima koji regulišu sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugu neophodnu dokumentaciju za izvršenje posla na zahtev Banke. Ukoliko klijent ne dostavi Banci zahtevanu dokumentaciju, Banka nije dužna da uspostavi poslovni odnos sa klijentom.

Ovlašćeni zastupnik rezidentnog i nerezidentnog pravnog lica daje izjavu, pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću, o stvarnom vlasniku pravnog lica, ukoliko Banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica. U slučaju promene ovlašćenog zastupnika, pravno lice je dužno da dostavi novu izjavu u roku od 30 dana od dana registrovane promene. Ukoliko punomoćnik zastupa klijenta, isti je dužan priložiti specijalnu punomoć overenu kod organa nadležnog za poslove overe.

Komunikacija klijenta i Banke

Član 11.

Klijent i Banka mogu komunicirati usmeno i pisanim putem na srpskom jeziku.

Banka sa klijentima – stranim pravnim ili fizičkim licima može komunicirati na engleskom ili drugom stranom jeziku koji je predviđen ugovorom, pod uslovom da se ugovor, nalozi i druga neophodna dokumentacija koju klijent razmenjuje sa Bankom sastavljaju dvojezično.

Pisana komunikacija se odvija putem pošte, faksa, elektronske pošte, internet aplikacije ili u nekom drugom odgovarajućem elektronskom obliku i obe strane su dužne da se međusobno obaveštavaju o svakoj promeni adrese i drugih podataka za kontakt.

Član 12.

Kada Banka pruža informacije klijentima elektronskim putem dužna je da obezbedi da su ispunjeni sledeći uslovi:

- (1) Klijent je dostavio Banci važeću elektronsku adresu;
- (2) Klijent je odabrao takav način dostavljanja;
- (3) Klijent je elektronskim putem obavešten o adresi internet stranice i mestu gde na istoj adresi može da pristupi relevantnim podacima;
- (4) Informacije se redovno dostavljaju klijentu i neprekidno su dostupne.

Načela sigurnog i dobrog poslovanja Banke

Član 13.

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Banka je dužna da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena Zakonom.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Banka upućuje klijentima ili potencijalnim klijentima, moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Kako bi klijenti mogli da shvate prirodu i rizike investicionih usluga i vrstu finansijskog instrumenta koji se nudi i da donesu utemeljenu odluku o ulaganju, Banka klijentima ili potencijalnim klijentima daje odgovarajuće informacije u razumljivom obliku o:

- Banci i njenim uslugama;
- Finansijskim instrumentima, uključujući odgovarajuće smernice i upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u pomenute instrumente;
- Mestima izvršenja naloga;
- Troškovima i naknadama koji proizilaze iz postupka izvršenja naloga.

Načela poslovnog ponašanja - Poslovna tajna

Član 14.

Odgovorna lica i zaposleni u Banci su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu:

- (1) Informacije o klijentima;
- (2) Informacije o stanju i prometu na računima svojih klijenata;
- (3) Informacije o uslugama koje pružaju klijentima;
- (4) Druge informacije i činjenice koje saznaju prilikom pružanja usluga.

Banka ne sme koristiti, odavati trećim licima niti omogućiti trećim licima korišćenje informacija iz stava 1. ovog člana.

Informacije iz stava 1. ovog člana se mogu stavljati na uvid i saopštavati trećim licima samo:

- Uz pisanu saglasnost klijenta;
- Prilikom nadzora koji vrši Narodna Banka Srbije, Komisija za hartije od vrednosti, Centralni registar ili organizator tržišta;
- Na osnovu naloga suda;
- Na osnovu naloga organa koji se bavi sprečavanjem pranja novca ili finansiranja terorizma, odnosno drugog nadležnog državnog organa.

Član 15.

Banka Odlukom o politici zaštite informacija u Vojvođanskoj banci a.d. Novi Sad obezbeđuje da zaposleni i članovi Upravnog odbora u Banci postupaju u skladu sa načelima sigurnog i dobrog poslovanja. Zaposleni u Banci se upoznaju sa sadržajem pomenute odluke pre početka obavljanja svojih poslova.

Načela poslovnog ponašanja i sprečavanje sukoba interesa

Član 16.

Banka ne može svoje interese stavljati ispred interesa klijenata.

Banka je dužna da svoje poslovanje organizuje tako da se na najmanju moguću meru svedu mogući sukobi interesa njenih klijenata i interesa Banke, njenih akcionara, članova odbora i zaposlenih Banke.

Banka donosi, primenjuje i redovno ažurira politiku upravljanja sukobom interesa koja sadrži:

- (1) Utvrđene okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa na štetu jednog ili više klijenata, a u vezi sa pojedinačnom uslugom pruženom za ili od strane Banke;
- (2) Kada je Banka član grupe, sve okolnosti koje su poznate ili su joj morale biti poznate, a koje mogu dovesti do sukoba interesa koji proizlazi iz strukture i poslovnih aktivnosti drugih članova grupe;
- (3) Procedure i mere koje je Banka dužna da primenjuje radi upravljanja sukobima interesa koji mogu biti na štetu jednog ili više klijenata.

Član 17.

Banka je dužna da preduzme odgovarajuće mere kako bi otkrila sukobe interesa, uključujući i sukobe interesa lica iz stava 2. ovog člana i svih lica blisko povezanih s njima, s jedne strane, i interesa svojih klijenata, s druge strane, kao i međusobne sukobe interesa pojedinačnih klijenata, a koji nastanu tokom pružanja investicionih usluga.

Mere za upravljanje sukobima interesa moraju da:

- (1) Sprečavaju ili onemogućavaju bilo kom licu da neprimereno utiče na način na koji relevantna lica pružaju investicione usluge;
- (2) Eliminiraju svaku neposrednu povezanost između primanja relevantnih lica koja su većim delom uključena u jednu poslovnu aktivnost i primanja ili dobiti koje ostvaruju druga relevantna lica koja su većim delom uključena u drugu poslovnu aktivnost, ukoliko do sukoba interesa može doći u vezi sa tim aktivnostima;
- (3) Sprečavaju ili obezbeđuju kontrolisanu razmenu informacija između relevantnih lica ukoliko bi razmena informacija mogla naštetiti interesima jednog ili više klijenata;
- (4) Sprečavaju ili obezbeđuju nadzor istovremenog ili uzastopnog učestvovanja relevantnih lica u različitim uslugama, ukoliko bi takvo učestvovanje moglo da ima negativan uticaj na upravljanje sukobom interesa;
- (5) Obezbeđuju odvojeni nadzor nad relevantnim licima čija primarna funkcija uključuje poslovne aktivnosti za klijenta ili pružanje usluga klijentima, a čiji interesi mogu doći u sukob ili na drugi način mogu biti u sukobu, uključujući i interese samog investicionog društva.

Član 18.

Pre izvršenja transakcije za klijenta, Banka je dužna da klijenta upozna sa mogućim sukobima njegovih interesa sa interesima Banke, odnosno interesima drugih klijenata Banke, uključujući i opštu prirodu, odnosno izvore tih sukoba.

Radi ograničenja sukoba interesa, Banka organizuje obavljanje svojih poslova u zasebnim organizacionim jedinicama.

Član 19.

Procedure za otkrivanje i rešavanje mogućih sukoba interesa sastoje se od sledećih radnji:

- (1) Identifikacija sukoba interesa dužnost je svih relevantnih lica u Banci;
- (2) Obaveštavanje o sukobu interesa – svaki identifikovani sukob interesa se prijavljuje Internoj kontroli Banke koja je ovlašćena za praćenje i prikupljanje informacija o postojanju sukoba interesa i obaveštavanje direktora Banke;
- (3) Procenjuje sukobe interesa prikupljanjem svih potrebnih informacija radi utvrđivanja postojanja sukoba interesa, načina za rešenje i potrebe obaveštavanja klijenta o sukobu interesa;
- (4) Rešavanje sukoba interesa vrši direktor Banke u saradnji sa internom kontrolom.

Banka preduzima sve neophodne radnje i mere da spreči nastajanje sukoba interesa. U slučaju nastanka sukoba interesa, isti treba biti rešen na način koji osigurava da interesi Banke i/ili relevantnih lica ne dovedu do mogućih gubitaka za klijenta, niti da se klijent stavi u podređeni položaj.

Član 20.

Banka, zaposleni i članovi Upravnog odbora u Banci ne mogu kupovati ili prodavati za sopstveni račun iste finansijske instrumente koji su predmet naloga klijenta pre postupanja po nalogu klijenta, u skladu sa Zakonom i ovim pravilima.

Banka je dužna da čuva i redovno ažurira informacije o uslugama koje je obavila u ime ili za račun Banke, a u kojima se pojavio sukob interesa koji može imati štetne posledice za interese jednog ili više klijenata ili se, u slučaju poslova koji su u toku, može pojaviti.

Banka obezbeđuje:

- (1) Da su sva relevantna lica Banke upoznata sa zabranjenim aktivnostima i merama Banke u vezi sa ličnim transakcijama i odgovarajućim obaveštavanjima;
- (2) Da odmah obaveštava nadležna lica o svim ličnim transakcijama;
- (3) Da kada poverava poslove drugom licu, pružalac usluga vodi evidenciju ličnih transakcija relevantnih lica pružaoca usluge i da, na zahtev, odmah dostavi Banci informacije o ličnim transakcijama;
- (4) Vođenje evidencija o svim ličnim transakcijama, a koje moraju uključiti sva odobrenja ili zabrane u vezi sa ličnim transakcijama.

Odredbe ovog pravilnika o ličnim transakcijama se ne odnose na lične transakcije sa investicionim jedinicama u otvorenim investicionim fondovima ukoliko relevantno lice i svako drugo lice, za čiji račun je transakcija izvršena, nije uključeno u upravljanje navedenim subjektom.

Odredba ovog pravilnika se odnose i na lica sa kojima je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano.

Član 21.

Banka donosi, primenjuje i redovno ažurira preventivne mere kojima se sprečavaju relevantna lica da preduzimaju zabranjene aktivnosti i to:

- (1) Da učestvuju u aktivnostima koje mogu dovesti do sukoba interesa;
- (2) Da na osnovu aktivnosti koju obavljaju u ime, odnosno za račun Banke, imaju pristup insajderskim ili drugim poverljivim informacijama koje se odnose na klijenta ili da zaključuju lične transakcije koje se odnose na transakcije sa klijentom ili za račun klijenta i da vrše zloupotrebu tih informacija radi ostvarenja sopstvene koristi.

Član 22.

Banka svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću meru svede sukobe interesa čije postojanje može štetiti interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između interesa:

- (1) Banke, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i interesa klijenta Banke, s druge strane;
- (2) Klijenata Banke međusobno. Pre pružanja usluge klijentu, Banka je dužna da upozna klijenta sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa koji regulisani ovim Pravilnikom. Obaveštenje mora da sadrži, uzimajući u obzir razvrstavanje klijenata, dovoljno informacija na osnovu kojih ce klijent biti u mogućnosti da donese odluke u vezi sa uslugama u okviru kojih se pojavljuje sukob interesa.

IV PROCEDURA KATEGORIZACIJE KLIJENATA I PROMENA KATEGORIJE KLIJENATA

Kategorizacija klijenta

Član 23.

Banka je dužna da pre pružanja usluge, klijenta razvrsta u kategoriju profesionalnih ili malih klijenata (u daljem tekstu: kategorizacija). Kategorizaciju Banka sprovodi saglasno pravilima i procedurama Banke, a na osnovu informacija koje su mu dostupne u vezi sa klijentovim:

- Investicionim ciljevima;
- Znanjem i iskustvom;
- Finansijskom pozicijom.

Kada utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, Banka je dužna da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata. Informacije iz ovog člana Banka pribavlja putem standardizovanog upitnika za klijenta na trajnom mediju, kao i na osnovu odgovarajuće dokumentacije koju mu dostavi klijent.

Profesionalni klijenti su dužni da Banku blagovremeno obavestavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenata kod Banke.

Član 24.

Banka je dužna da svakog klijenta, putem trajnog medija obavesti o:

- Kategoriji klijenta u koju je razvrstan;
- Nivou zaštite interesa koja će mu biti pružena;
- Mogućnost da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju klijenata, kao i o svim promenama nivoa zaštite koje proizilaze iz takve odluke.

Profesionalni klijent

Član 25.

Profesionalni klijent je klijent koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane Zakonom.

Profesionalnim klijentom u vezi sa svim investicionim uslugama i aktivnostima i finansijskim instrumentima, smatraju se:

- (1) Kreditne institucije, investiciona društva i druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri produktivnih berzi, kao i ostala lica koja nadzire nadležni organ;
- (2) Pravna lica koja ispunjavaju najmanje dva od sledećih uslova:
 - 2.1. Ukupna imovina iznosi najmanje 20.000.000 evra;
 - 2.2. Godišnji poslovni prihod iznosi najmanje 40.000.000 evra;
 - 2.3. Sopstveni kapital u iznosu od najmanje 2.000.000 evra;
- (3) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna Banka Srbije i centralne Banke drugih država, međunarodne i nadnacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna Banka, Evropska investiciona Banka i ostale slične međunarodne organizacije.

Mali klijent

Član 26.

Mali klijent je svaki klijent Banke koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata.

Osim klijenata koji se smatraju profesionalnim klijentima, Banka može kao profesionalne klijente tretirati i druga pravna i fizička lica, ukoliko isti to zahtevaju i ukoliko ispunjavaju potrebne kriterijume i postupke.

Promena kategorije klijenata

Član 27.

Kada Banka utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, dužna je da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata.

Profesionalni klijenti su dužni da Banku blagovremeno obavestavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenta kod Banke.

Banka može na zahtev:

- (1) Profesionalnog klijenta razvrstati u kategoriju malih klijenata;
- (2) Malog klijenta razvrstati u kategoriju profesionalnog klijenta, ukoliko klijent ispunjava zakonom predviđene uslove.

Zahtev profesionalnog klijenta za promenu kategorije

Član 28.

Profesionalni klijent koji smatra da nije u stanju da pravilno proceni odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od Banke viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahteva za promenu kategorije, Banka i klijent su dužni da zaključe ugovor ili aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge odnosno transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent ne želi da bude u kategoriji profesionalnog klijenta.

Zahtev malog klijenta za promenu kategorije

Član 29.

Mali klijent koji želi da bude tretiran kao profesionalni klijent može pisanim putem da zatraži od Banke niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju iz prethodnog člana Banka je dužna da:

- (1) Nedvosmislenim i pisanim putem upozori klijenta o smanjenju zaštite njegovih interesa i gubitku prava na obeštećenje iz Fonda za zaštitu investitora;
- (2) Proceni da li klijent poseduje dovoljno znanja i iskustva za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima;
- (3) Zaključi ugovor sa klijentom, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent želi da bude tretiran kao profesionalni klijent ili da odbije da klijentu prizna status profesionalnog klijenta.

Klijent je dužan da u posebnom dokumentu koji je odvojen od ugovora izjavi da je svestan posledica gubitka nivoa zaštite.

Član 30.

Procena Banke da mali klijent ispunjava uslove za razvrstavanje u profesionalnog klijenta podrazumeva da klijent ispunjava najmanje dva od sledećih uslova:

- (1) Da je na finansijskom tržištu izvršio najmanje 10 transakcija po kvartalu u toku poslednje 2 godine u vrednosti od 50.000 evra po kvartalu;
- (2) Da veličina klijentovog portfelja prelazi 500.000 evra u dinarskoj protivvrednosti;
- (3) Da klijent radi ili je radio najmanje godinu dana u finansijskom sektoru na poslovima koji zahtevaju ulaganje u finansijske instrumente.

Finansijskim tržištima iz stava 1. ovog člana smatraju se tržišta na kojima se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi status profesionalnog investitora.

V VRSTE NALOGA KLIJENATA, NAČIN, USLOVI I REDOSLED NJIHOVOG PRIJEMA I IZVRŠENJA

Nalog

Član 31.

Naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata Banci mogu ispostaviti domaća i strana pravna i fizička lica – klijenti Banke.

Sadržina naloga utvrđuje se u skladu sa Zakonom, drugim propisima i aktima organizatora tržišta na kojem se trguje finansijskim instrumentima na koje se nalog odnosi.

Klijenti mogu ispostavljati Banci sledeće vrste naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata prema:

- (1) Vrsti transakcije:
 - Kupovni - nalog za kupovinu finansijskih instrumenata;
 - Prodajni - nalog za prodaju finansijskih instrumenata;
- (2) Ceni:
 - Tržišni nalog – sadrži uputstvo da se finansijski instrumenti kupe ili prodaju po trenutnoj ceni u momentu kada je nalog unet u informacioni sistem organizatora tržišta i
 - Limit nalog – sadrži uputstvo da se finansijski instrumenti kupe po ceni navedenoj u nalogu ili povoljnije odnosno da se finansijski instrumenti prodaju po ceni navedenoj u nalogu ili povoljnije. Izražena cena kod limit naloga za kupovinu predstavlja maksimalnu cenu koju je klijent spreman da plati, a kod naloga za prodaju minimalnu cenu koju je klijent spreman da prihvati za određeni finansijski instrument;
- (3) Vremenu trajanja:
 - Dnevni nalog - prestaje da važi na kraju radnog dana u kojem je ispostavljen;
 - Nalog do dana - za period trajanja od najduže 90 dana;
 - Nalog do opoziva - sa rokom trajanja od 90 dana.

Kada je klijent ispostavio dnevni nalog, Banka je dužna da ispostavi taj nalog u informacioni sistem organizatora tržišta odmah nakon provere pokrivenosti naloga (istog dana prema redosledu prijema naloga), odnosno ako je nalog dat nakon završetka trgovanja, na početku trgovanja prvog narednog radnog dana. Kada klijent nalogom ne odredi cenu, nalog je tržišni i prestaje da važi istekom dana kada je unet u informacioni sistem organizatora tržišta.

Pored osnovnih vrsta naloga iz stava 1. ovog člana, klijenti mogu Banci ispostavljati i druge vrste naloga utvrđene aktima organizatora tržišta koji organizuje tržište na kojem se ispostavljaju takvi nalozi.

Pod posebnim vrstama naloga naročito se smatraju sledeći nalozi:

- Sve ili ništa trenutno;
- Sve ili delimično trenutno;
- Nalog za blok trgovanje;
- Nalog za minimalno izvršenje;
- Nalog sa skrivenom ukupnom količinom;
- Stop nalog;
- Na otvaranju;
- Na zatvaranju;
- Druge vrste naloga utvrđene aktima organizatora tržišta.

Član 32.

Nalog za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata koji klijent ispostavlja sadrži sledeće elemente:

- (1) Podatke o prijemu naloga:
 - Broj naloga,
 - Mesto prijema naloga,
 - Datum i vreme (sat i minut) prijema naloga,
 - Način prijema naloga i
 - Broj ugovora na osnovu kojeg je primljen nalog;

- (2) Podatke o klijentu:
 - Ime i prezime/naziv klijenta,
 - Adresa/sedište klijenta,
 - Matični broj klijenta,
 - Broj računa finansijskih instrumenata klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod kojeg se vodi račun ili broj zbirnog kastodi računa sa oznakom kastodi banke,
 - Broj novčanog računa klijenta sa oznakom poslovne banke – člana Centralnog registra kod koje se vodi novčani račun;
- (3) Podatke o nameravanoj transakciji:
 - Vrsta naloga (kupovni ili prodajni),
 - Vrstu naloga s obzirom na način na koji je određena cena (tržišni ili limit nalog),
 - Vrstu naloga prema vremenu važenja naloga (dnevni, do dana ili do opoziva sa navođenjem datuma važenja),
 - CFI kod i ISIN broj finansijskog instrumenta i nominalna vrednost,
 - Količina (broj) finansijskih instrumenata i cena izražena u valuti;
- (4) Podatke o tržištu:
 - Organizator tržišta (naziv i matični broj),
 - Metod trgovanja;
- (5) Iznos provizije (banke, organizatora tržišta, Centralnog registra);
- (6) Naznaku da je nalogodavac upoznat i da su mu jasni svi elementi naloga, a naročito način obračuna naknada i troškova koje mora platiti za izvršenje naloga;
- (7) Potpis klijenta i ovlašćenog lica banke u slučajevima kada je to predviđeno.

U slučajevima kada je nalog dat telefonskim ili elektronskim putem, nalog ne sadrži potpis klijenta. Ukoliko Banka primi nejasan ili nepotpun nalog, ima pravo da traži izmenu ili dopunu naloga od klijenta, odnosno može odgoditi postupanje po primljenom nalogu klijenta sve dok ne reši nejasnoće.

Za sve podatke koji nisu navedeni u nalogu, a nisu određeni kao obavezni elementi naloga ili za podatke za koje je određeno da vrede podaci na tržištu, Banka se rukovodi interesima klijenta, pri čemu Banka ne garantuje da će izvršenjem takvog naloga postići najveću moguću zaštitu interesa ili korist za klijenta.

U pojedinim slučajevima nalog sadrži:

- Ovlašćenje Banci da može pridružiti nalog prodaje klijenta nalozima klijenata drugog investicionog društva, a u cilju postizanja povoljnijih uslova prodaje;
- Ovlašćenje Banci da može izvršenje naloga poveriti drugom investicionom društvu;
- Saglasnost Banci da može istovremeno u istom poslu kupoprodaje finansijskih instrumenata zastupati kupca i prodavca finansijskih instrumenata.

Svaka izmena već ispostavljenog naloga u pogledu cene ili količine finansijskih instrumenata vrši se ispostavljanjem novog naloga.

Član 33.

Opoziv naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata sadrži sledeće elemente:

- (1) Podatke o prijemu naloga kojim se opoziva ispostavljeni nalog:
 - Broj naloga,
 - Mesto i datum,
 - Vreme (sat i minut),
 - Način prijema naloga;
- (2) Podatke o klijentu:
 - Ime i prezime/ naziv klijenta,
 - Adresa/sedište klijenta,
 - Matični broj klijenta;
- (3) Podatke o nalogu koji se opoziva:
 - Broj naloga,
 - Mesto i datum,
 - Vreme (sat i minut),
 - Način prijema naloga;

(4) Potpis klijenta i ovlašćenog lica Banke u slučajevima kada je to predviđeno.

Izmenu ili opoziv naloga klijent može da vrši u vreme predviđeno za prijem naloga klijenata u sedištu Banke ili organizacionog dela Banke ovlašćenog za prijem naloga klijenata, kao i na druge načine predviđene u ovim pravilima. Klijent mora biti upoznat sa činjenicom da postoji mogućnost da je nalog koji on povlači već realizovan ili je u procesu realizacije na predmetnom tržištu organizatora tržišta i da u tom slučaju Banka neće biti u mogućnosti da nalog izvrši.

Mesto prijema naloga

Član 34.

Banka može da prima naloge klijenata u:

- Sedištu;
- Organizacionom delu;
- Filijali;
- Poslovnim prostorijama ovlašćene banke.

Nalog klijenta se smatra primljenim kada je primljen u sedištu Banke ili njegovoj filijali, odnosno organizacionom delu koji imaju dozvolu za izvršenje naloga.

Član 35.

Banka je dužna da sa klijentom zaključi Ugovor o investicionim uslugama pre prijema prvog naloga klijenta. Banka može naloge klijenata primati u poslovnim prostorijama svog sedišta, kao i mreži filijala Vojvođanske banke koje su ovlašćene, stručno i tehnički osposobljene za rad sa finansijskim instrumentima.

Banka može zaključiti ugovor sa investicionim društvom za prijem naloga klijenata samo pod uslovom da se takvim ugovorom odredi sledeće:

- (1) ne uslovljava naplatu naknada ili drugih troškova od strane klijenta u iznosu koji je viši od naknada koje bi klijent platio da je Banka neposredno pružila uslugu;
- (2) ne uzrokuju nepotrebni poslovni rizici;
- (3) ne ugrožava značajno kvalitet unutrašnje kontrole;
- (4) omogućava nadzor Komisiji za hartije od vrednosti.

Naloge klijenata za trgovanje bilo kojom vrstom finansijskih instrumenata, a koji su predmet trgovanja na tržištu na kojem Banka nije član, Banka će izvršiti njihovim prijemom i prenosom drugom investicionom društvu koje ima direktan ili indirektan pristup potrebnim tržištima poštujući interese klijenta i pozitivnu tržišnu praksu.

Način prijema naloga

Član 36.

Banka može primati naloge klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata koji su ispostavljeni od strane klijenata:

- (1) **Neposrednim uručenjem** naloga Banci u pisanom obliku (lično ili preko ovlašćenog lica na osnovu overenog punomoćja);
- (2) **Putem pošte** u pisanom obliku na obrascu naloga;
- (3) **Putem telefaksa** u pisanom obliku na obrascu naloga;
- (4) **Putem telefona** na način kako je propisano „Procedurom za telefonski prijem naloga“ koja čini sastavni deo ovih Pravila;
- (5) **Putem elektronske pošte** (eMail) na način kako je propisano „Procedurom za prijem naloga elektronskom poštom“ koja čini sastavni deo ovih Pravila;
- (6) **Elektronski, putem VOBAN TRADER aplikacije** (preko zaštićenog internet servisa) na način kako je propisano „Procedurom za prijem naloga putem VOBAN TRADER aplikacije“ koja čini sastavni deo ovih Pravila;
- (7) **Elektronski, putem BLOOMBERG aplikacije** (preko zaštićenog internet servisa) na način kako je propisano „Procedurom za prijem naloga putem BLOOMBERG aplikacije“ koja čini sastavni deo ovih Pravila.

Banka vrši prijem naloga telefonom, telefaksom, eMailom ili elektronskim putem, ukoliko je to predviđeno ugovorom sa klijentom.

U slučaju prijema naloga putem telefona, Banka primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, i u svemu je prijem jednak sa neposrednim prijemom naloga ukoliko se koristi uređaj čije tehničke karakteristike snimanja tonskog zapisa obezbeđuju tačnost i pouzdanost, a što podrazumeva kumulativno ispunjenje sledećih uslova:

- (1) Utvrđivanje tačnog vremena prijema naloga (datum, sat i minut);
- (2) Identifikaciju broja telefona sa kojeg je nalog ispostavljen;
- (3) Tačnu identifikaciju klijenta koji je ispostavio nalog.

Snimak telefonski ispostavljenog naloga Banka je dužna da čuva u elektronskom obliku na odgovarajućem mediju koji omogućava jasnu i preciznu reprodukciju istog, najmanje pet godina od dana ispostavljanja naloga u informacioni sistem berze ili drugog organizatora tržišta.

Banka može da vrši prijem naloga elektronskim putem preko zaštićenog internet servisa na način da obezbedi tačnost i pouzdanost evidencije naloga Banke.

U slučaju prijema naloga elektronskim putem, odnosno putem elektronske aplikacije za trgovanje, Banka je dužna da primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, radi obezbeđenja tačnosti i pouzdanosti evidencije naloga Banke i posebnom procedurom, korisničkim uputstvom, uredi način i postupanje sa nalogima primljenim putem aplikacije za trgovanje.

Član 37.

Kada filijala koja nema status pravnog lica ili organizacioni deo Banke koji vrši prijem naloga klijenta, a koji nemaju dozvolu za izvršenje naloga, dužni su da klijenta upoznaju:

- (1) Da nemaju dozvolu za izvršenje naloga;
- (2) Na rok u kojem će nalog stići u sedište banke na izvršenje;
- (3) Da se nalog smatra primljenim po prijemu u sedište banke na izvršenje.

Obaveza upozorenja klijenta iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuje kada Banka vrši prijem i prenos naloga na izvršenje drugom investicionom društvu.

Knjiga naloga

Član 38.

Banka je dužna da vodi Knjigu naloga u koju se upisuju nalozi klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, kao i opozivi tih naloga, na način kojim se odmah beleži vreme prijema naloga i koji sprečava naknadnu izmenu naloga koju nije odobrio klijent.

Knjigu naloga Banka vodi na način kojim se:

- Onemogućava naknadna izmena unetih podataka;
- Obezbeđuje preglednost i hronologija unetih podataka;
- Omogućava dobijanje izvoda za određenog klijenta (po vrsti ugovora, instrumenata, za određeni period i slično).

Banka vodi Knjigu naloga u elektronskom obliku, na način i po sadržaju koji je propisan aktima Komisije za hartije od vrednosti. Nalog klijenta smatra se primljenim upisom u knjigu naloga Banke.

Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga

Član 39.

Banka je dužna da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana prijema naloga, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- (1) Vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- (2) Prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga uz navođenje razloga odbijanja izvršenja.

Obaveštenje o prijemu naloga može biti uručeno klijentu istovremeno sa ispostavljanjem naloga, putem trajnog medija.

Razlozi za odbijanje izvršenja naloga klijenta

Član 40.

Banka je dužna da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju i da o tome, bez odlaganja, obavesti Komisiju, ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- (1) Bile prekršene odredbe Zakona ili zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- (2) Bilo učinjeno delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Prilikom utvrđivanja okolnosti iz stava 1. ovog člana, Banka može koristiti sopstvene informacije, odnosno informacije koje dobije od svojih klijenata ili potencijalnih klijenata, osim ukoliko ima saznanja ili bi trebalo da ima saznanja da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Član 41.

Banka može odbiti izvršenje:

- (1) Naloga za kupovinu, ukoliko utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja tog naloga;
- (2) Naloga za prodaju, ukoliko utvrdi da klijent na računu finansijskih instrumenata nema dovoljno instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

Banka nije dužna da odbije izvršenje naloga, ukoliko se nalog klijenta može izvršiti:

- (1) Od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- (2) Davanjem zajma klijentu od strane Banke, a na osnovu važećih propisa;
- (3) Pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima.

VI NAJPOVOLJNIJE IZVRŠENJE NALOGA

Član 42.

Banka, koje pruža usluge izvršenja naloga za račun klijenta, je dužna da ustanovi mere i sisteme za brzo, pošteno i efikasno izvršenje naloga klijenata u odnosu na naloge ostalih klijenata ili Banke.

Za izvršenje naloga u skladu sa stavom 1. ovog člana, Banka je dužna da:

- (1) Informacije iz naloga koji treba da bude izvršen odmah i tačno unese u knjigu naloga;
- (2) Odmah izvršava slične naloge klijenta u skladu sa vremenom kada je primilo naloge, osim ukoliko uslovi koji preovlađuju na tržištu ili karakteristike naloga to onemogućavaju ili interesi klijenta nalažu drugačije postupanje;
- (3) Odmah i tačno razvrstava naloge izvršene za račun klijenta;
- (4) Preduzme sve neophodne aktivnosti potrebne radi obezbeđenja da svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta primljena prilikom saldiranja obaveza po osnovu izvršenog naloga, budu blagovremeno i uredno prebačeni na račun odgovarajućeg klijenta;
- (5) Obavesti klijenta o svim značajnim poteškoćama u vezi sa izvršenjem naloga, odmah po saznanju istih.

Faktori relevantni za izvršenje naloga pod najpovoljnijim uslovima

Član 43.

Banka je dužna da, prilikom izvršenja naloga klijenta, preduzme sve aktivnosti potrebne za postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta, a uzimajući u obzir:

- 1) Cenu finansijskog instrumenta;
- 2) Troškove, brzinu i mogućnost izvršenja;
- 3) Troškove, brzinu i verovatnoću saldiranja;
- 4) Veličinu, vrstu i prirodu naloga i
- 5) Sve druge okolnosti relevantne za izvršenje naloga.

Kada Banka primi nalog klijenta sa posebnim uputstvima za njegovo izvršenje, Banka je dužna da stav 1. ovog člana poštuje u meri u kojoj će u potpunosti biti poštovana uputstva klijenta, a malog klijenta i da upozori da će nalog biti izvršen saglasno uputstvima klijenta, a ne u skladu sa politikama Banke u vezi sa izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

Član 44.

Banka je dužna da, prilikom utvrđivanja značaja faktora relevantnih za izvršenje naloga klijenta, uzme u obzir sledeće kriterijume:

- 1) Karakteristike klijenta, uključujući i njegovo razvrstavanje na profesionalnog i malog klijenta;
- 2) Karakteristike naloga klijenta;
- 3) Karakteristike finansijskog instrumenta na koji se nalog odnosi;
- 4) Karakteristike mesta trgovanja na kojima se nalog može izvršiti.

U postupku procene mesta trgovanja na kojima bi nalog klijenta mogao biti izvršen na način da se postigne najpovoljniji ishod, Banka je dužna da uzme u obzir svoje provizije i naknade izvršenja naloga na svakom od tih mogućih mesta trgovanja.

Banka neće utvrđivati i naplaćivati svoje provizije i naknade na način koji bi doveo do neopravdane nejednakosti između mesta trgovanja na kojima se nalog može izvršiti.

Prenos naloga na izvršenje drugom investicionom društvu na domaćim i inostranim tržištima

Član 45.

Banka će vršiti prijem i prenositi naloge za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta koji je predmet trgovanja na tržištu na kojem Banka nije direktan član. Banka će primiti i prenositi trećim subjektima (ovlašćena investiciona društva – partneri) koji imaju direktan ili indirektan pristup tom tržištu, postupajući isključivo u najboljem interesu klijenta i u skladu sa pravilima struke. Banka postupa u najboljem interesu klijenta i kada naloge daje na izvršenje drugom investicionom društvu, izvršenje naloga će u tom slučaju biti sprovedeno u skladu sa Politikom izvršenja naloga tog trećeg subjekta, što znači da se nalog klijenta može izvršiti i na drugim mestima izvršenja, odnosno van uređenog tržišta ili MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Ukoliko je za izvršenje naloga potrebno angažovati drugo investiciono društvo koje nije obavezno da usvoji Politiku izvršenja naloga, odnosno primenjivati načelo izvršenja naloga klijenta pod najpovoljnijim uslovima, Banka ne može garantovati klijentu da će osigurati najpovoljnije izvršenje naloga.

Banka će pri izboru partnerskih investicionih društava posebno uzimati u obzir to da svoje usluge pružaju na efikasan, brz, jednostavan i cenovno povoljan način, kako bi Banci i klijentima Banke bila osigurana kvalitetna i kontinuirana podrška na datom inostranom tržištu i pratiće kvalitet izvršenja koji isti pruža.

Član 46.

Prijem i izvršenje naloga na inostranim tržištima, regulisanom tržištu i van organizovanog tržišta u inostranstvu, Banka obavlja na osnovu zaključenog posebnog ugovora sa klijentom o trgovanju u inostranstvu, pre prijema prvog naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Banka će u tu svrhu sklopiti Ugovor o investicionim poslovima sa investicionim društvima u inostranstvu, preko kojih će se svi nalozi za trgovanje inostranim finansijskim instrumentima realizovati. Klijent će biti upoznat sa iznosima provizija i troškova investicionih društava u inostranstvu (sa kojim Banka ima sklopljen ugovor o posredovanju), troškove ili naknade nastale u trgovanju na inostranim tržištima, troškovi inostranih berzi, kliringa i slične naknade, kao i troškove ili naknade kastodi depozitara koje izvršavanju platni promet i kliring hartija od vrednosti u ime društva, a za račun klijenta, a klijentov novčani račun će biti zadužen u skladu sa tarifama ovih institucija.

Izvršenje naloga malog klijenta

Član 47.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za malog klijenta, Banka utvrđuje u odnosu na ukupne troškove transakcije, brzinu izvršenja transakcije i verovatnoću izvršenja transakcije. Troškovi transakcije obuhvataju sve povezane troškove u vezi izvršenja transakcije odnosno:

- (1) Cenu finansijskog instrumenta;

- (2) Sve troškove direktno povezane sa izvršenjem naloga koje snosi klijent, koji uključuju provizije, odnosno naknade:
- Za mesto trgovanja;
 - Za kliring i saldiranje transakcije;
 - Za banku;
 - Koje se plaćaju trećim licima koja su uključena u izvršenje naloga.

Izvršenje naloga profesionalnog klijenta

Član 48.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za profesionalnog klijenta Banka pored odredbi navedenih u prethodnim članovima uzima u obzir veličinu i vrstu naloga, brzinu i verovatnoću izvršenja transakcije, kao i sve druge okolnosti koje Banka smatra da predstavljaju najpovoljnije.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda prilikom pružanja usluga prijema i prenosa naloga

Član 49.

Banka je dužna da postupa u najboljem interesu klijenata i kada naloge daje na izvršenje drugom investicionom društvu.

Banka je, radi ispunjenja obaveze iz stava 1. ovog člana, dužna da preduzima mere kojima:

- (1) Obezbeđuje postizanje najboljeg mogućeg efekta za klijenta vodeći računa o faktorima relevantnim za izvršenje naloga i kriterijumima na osnovu kojih se određuje značaj tih faktora;
- (2) Obezbeđuje poštovanje prioriteta uputstva klijenta u odnosu na politiku društva u vezi sa izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

Politike izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima

Član 50.

Banka je dužna da, pre izvršenja naloga:

- (1) Upozna klijenta sa ovim politikama izvršenja naloga, pri čemu malom klijentu te politike mora da pruži i na trajnom mediju;
- (2) Upozori klijenta na mogućnosti, predviđene politikama za izvršenje naloga, da nalozi mogu biti izvršeni van regulisanog tržišta, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu;
- (3) Od klijenta dobije pisane saglasnosti na politike izvršenja naloga, odnosno mogućnosti iz stava 1. tačka 2., pri čemu takve saglasnosti mogu biti i sastavni deo ugovora sa klijentom.

Klijent može dati saglasnost u vezi sa izvršenjem naloga van regulisanog tržišta, MTP ili drugog sličnog tržišta u inostranstvu za sve ili za svaku pojedinačnu transakciju.

Član 51.

Banka je dužna da:

- (1) Prati efikasnost politika izvršavanja naloga kako bi na vreme identifikovala i otklonila nedostatke;
- (2) Redovno, a najmanje jedanput godišnje, procenjuje da li se na mestima izvršenja naloga, navedenim u politikama izvršenja naloga, postižu najbolji mogući efekti za klijente i da li je potrebno izvršiti izmene u postojećim politikama;
- (3) Obaveštava klijente o svim značajnim promenama u vezi sa načinom ili politikama izvršenja naloga;
- (4) Klijentima, na njihov zahtev, dokaže da je njihove naloge izvršila u skladu sa politikama o izvršenju naloga.

Izvršenje naloga klijenta sa limitnom klauzulom

Član 52.

Kada se nalog klijenta sa limitnom cenom za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu ne može odmah izvršiti, imajući u vidu trenutno preovlađujuće uslove na tržištu, Banka je dužna da preduzme mere za izvršenje naloga u najkraćem roku, osim ukoliko od klijenta nije dobilo drugačija uputstva u vezi sa izvršenjem naloga.

Pod merama iz stava 1. ovog člana se podrazumeva da je Banka odmah po prihvatanju izvršenja naloga, isti objavila na način da je nalog postao lako dostupan ostalim učesnicima na tržištu, a što podrazumeva:

- (1) Prosleđivanje naloga sa limitnom cenom na regulisano tržište, odnosno MTP ili na drugo slično tržište u inostranstvu koje ima sistem trgovanja koji se zasniva na knjizi naloga;
- (2) Objavljivanje naloga odmah, a izvršenje čim to tržišni uslovi dozvole, što pretpostavlja preduzimanje mera:
 - Neophodnih za obezbeđivanje pouzdanosti informacija koje se objavljuju i njihov stalan nadzor kako bi se, odmah nakon što se uoče, korigovale eventualne greške;
 - Koje olakšaju konsolidaciju informacija sa istovetnim informacijama iz drugih izvora;
 - Koje omogućavaju dostupnost informacija javnosti pod jednakim uslovima na komercijalnoj osnovi uz prihvatljiv trošak.

Banka nema obavezu objavljivanja naloga sa limitnom cenom, kada nalog prelazi uobičajenu veličinu tržišta utvrđenu pravilima regulisanog tržišta, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Pridruživanje i razvrstavanje naloga

Član 53.

Banka može da izvrši prihvaćeni nalog klijenta ili dilerski nalog pridruživanjem drugom prihvaćenom nalogu klijenta, samo ukoliko:

- (1) Ima efikasne politike za razvrstavanje naloga, kojima se dovoljno precizno uređuju korektno pridruživanje i razvrstavanje naloga, što posebno uključuje:
 - Način na koji količina i cena navedene u nalogu utiču na razvrstavanje;
 - Način postupanja sa delimično izvršenim nalogima;
- (2) Je malo verovatno da će pridruživanje naloga štetiti interesima bilo kog klijenta čiji se nalog pridružuje;
- (3) Upozori svakog klijenta, čiji se nalozi pridružuju, da bi pridruživanje naloga moglo štetiti interesima klijenta u odnosu na pojedinačni nalog.

Kada se zbirni nalog, nastao pridruživanjem jednog ili više prihvaćenih naloga klijentata, delimično izvrši, Banka je dužna da odnosne transakcije razvrsta u skladu sa svojim politikama za razvrstavanje naloga.

Pridruživanje i razvrstavanje dilerskih naloga

Član 54.

Banka koja dilerski nalog pridružuje jednom ili više prihvaćenih naloga klijenta:

- (1) Ne sme razvrstati naloge na način koji bi štetio klijentu;
- (2) Je dužna da, u slučaju delimičnog izvršenja pridruženog naloga, razvrsta dilerske naloge na način da klijent ima prednost u odnosu na Banku;
- (3) Je dužna da, svojim politikama za razvrstavanje naloga onemogući ponovna razvrstavanja dilerskih naloga koji su izvršeni u kombinaciji sa prihvaćenim nalogima klijenta na način koji je štetan za klijenta.

Izuzetno od stava 1. tačka 2. ovog člana, Banka može proporcionalno razvrstati dilerski nalog, a saglasno svojim politikama za razvrstavanje naloga, samo ukoliko može da dokaže da bez kombinacije dilerskog naloga sa prihvaćenim nalogom klijenta:

- (1) Ne bi bilo moguće izvršiti prihvaćeni nalog klijenta po tako povoljnim uslovima;
- (2) Uopšte ne bi bilo moguće izvršiti nalog klijenta.

Izvršavanje naloga

Član 55.

Mesto izvršenja naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata može biti:

- Regulisano tržište;
- Multilateralna trgovačka platforma (MTP);
- Van regulisanog tržišta (OTC);
- Drugo i slično tržište u inostranstvu koje obavlja funkciju istu ili sličnu funkciju.

U određenim situacijama Banka može tražiti od klijenta da definiše mesto izvršenja naloga. Ukoliko klijent definiše mesto izvršenja naloga, Banka će prihvatiti i smatrati takvo definisanje posebnim uputstvom i postupiti po istom kako bi ispunila obavezu postizanja najpovoljnijeg ishoda u smislu izvršenja naloga.

U skladu sa ovim Pravilima i politikom poslovanja, Banka je dužna da izvršava naloge za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata na regulisanim tržištima odnosno multilateralnim trgovačkim platformama, unosom po redosledu prijema naloga, ukoliko regulisano tržište odnosno MTP ili drugo slično tržište u inostranstvu svojim posebnim pravilima za trgovanje određenim finansijskim instrumentom nije utvrdilo drugačiji redosled izvršavanja naloga. Izuzetno i na zahtev klijenta nalog može biti izvršen i van regulisanog tržišta odnosno MTP-a, prema važećim normativnim aktima tržišta uz pisanu saglasnost klijenta, koja može biti deo ugovora ili naloga klijenta.

Ukoliko Banka primi nalog za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta kojim se trguje na dva ili više regulisana tržišta ili MTP-a, Banka će izvršiti nalog na onom tržištu na kojem je za klijenta najpovoljniji ukupan trošak transakcije, uzimajući u obzir relevantne okolnosti u pogledu vrste i veličine predmetnog naloga, kao i likvidnost tržišta.

Izvršavanje dnevnog naloga

Član 56.

Kada klijent ispostavi dnevni nalog, Banka je dužna da ispostavi taj nalog u informacioni sistem organizatora tržišta odmah, nakon provere pokrivenosti naloga (istog dana prema redosledu prijema naloga), odnosno ako je nalog ispostavljen nakon završetka trgovanja da nalog ispostavi na početku trgovanja prvog narednog trgovanja.

Izvršavanje naloga prema ceni

Član 57.

Kada klijent u nalogu za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata odredi cenu tih instrumenata, prilikom izvršavanja naloga, izražena cena predstavlja:

- (1) Kod naloga za kupovinu - maksimalnu cenu koju je nalogodavac spreman da plati za određeni finansijski instrument;
- (2) Kod naloga za prodaju - minimalnu cenu koju je nalogodavac spreman da prihvati za određeni finansijski instrument.

Banka ne garantuje da će svaki klijentov nalog biti izvršen po najboljoj mogućoj ceni, imajući u vidu učešće ostalih učesnika na tržištu koji mogu biti izvršeni pre klijentovog i prouzrokovati nestanak ponude ili tražnje finansijskih instrumenata po ceni navedenoj u nalogu.

Član 58.

Ukoliko klijent ispostavi nalog za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta kojim se trguje samo na jednom mestu izvršenja, Banka će taj nalog izvršiti, odnosno direktno ili indirektno proslediti na definisano mesto izvršenja i to će se smatrati izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

Član 59.

Banka svoje naknade neće zaračunavati na način kojim bi neopravdano bilo diskriminisano jedno ili više mogućih mesta izvršenja odnosno neće davati prednost mestu izvršenja na kome bi izvršenje transakcije finansijski dodatno opteretilo klijenta.

Nalozi Banke i zaposlenih

Član 60.

Banka ne sme uneti u informacioni sistem organizatora tržišta nalog za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata za račun Banke ili za račun članova Uprave i lica zaposlenih u Banci, ako usled toga ne bi mogao da se izvrši prethodno ispostavljen nalog klijenta za kupovinu ili prodaju istog finansijskog instrumenta ili bi mogao da se izvrši pod uslovima koji su manje povoljni za klijenta.

Član 61.

Do realizacije naloga, Banka može da vrši izmenu ispostavljenih naloga preko klijentske radne stanice odnosno na način na koji je nalog ispostavljen u skladu sa Pravilima organizatora tržišta na kome je nalog ispostavljen.

Potvrda o prijemu naloga

Član 62.

Banka je dužna da odmah, a najkasnije narednog radnog dana od dana prijema naloga klijentu, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- Vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- Prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga, uz navođenje razloga odbijanja izvršenja;
- Potvrda o prijemu naloga sadrži sve elemente propisane za nalog.

Potvrda se smatra dostavljenom klijentu od strane Banke, ukoliko je poslata putem faksa ili elektronskom poštom, na broj faksa ili eMail adresu dostavljenu od strane klijenta ili na drugi način uz pisanu saglasnost klijenta.

Realizacija naloga

Član 63.

Realizacijom naloga smatra se zaključivanje transakcija na regulisanom tržištu ili van regulisanog tržišta u slučajevima propisanim Zakonom.

Nalog može biti realizovan u celosti ili delimično.

Banka je dužna da najkasnije narednog radnog dana od dana realizacije naloga, na način predviđen ugovorom sa klijentom, odnosno na način na koji je nalog ispostavljen, klijentu dostavi obaveštenje o realizaciji naloga koje sadrži sledeće elemente:

- (1) Broj naloga;
- (2) Podatke o klijentu:
 - Ime i prezime/naziv klijenta,
 - Adresa/sedište klijenta,
 - Matični broj klijenta,
 - Broj računa finansijskih instrumenata klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod kojeg se vodi račun ili broj zbirnog kastodi računa finansijskih instrumenata sa oznakom kastodi Banke,
 - Broj novčanog računa klijenta sa oznakom poslovne Banke – člana Centralnog registra kod koje se vodi novčani račun;
- (3) Mesto, datum i vreme (sat i minut) zaključenja transakcije sa podacima o transakciji:
 - Oznaku finansijskog instrumenta (izdavalac, vrsta, klasa, serija, CFI kod i ISIN broj ili druga međunarodno priznata oznaka),
 - Vrsta transakcije (kupovina ili prodaja),
 - Broj (količinu) finansijskog instrumenta,
 - Cenu finansijskog instrumenta,
 - Način izvršenja naloga (nalog je izvršila Banka neposredno ili preko drugog investicionog društva, uz navođenje naziva i sedišta tog društva i odgovornosti Banke za izvršenje naloga preko drugog investicionog društva;
- (4) Iznos provizije (Banke, organizatora tržišta, Centralnog registra);
- (5) Obaveze klijenta u vezi sa izmirenjem transakcije, uključujući i vremenski rok za plaćanje ili isporuku, kao i odgovarajuće podatke o računu;
- (6) Obaveštenje o drugoj ugovornoj strani u transakciji, ukoliko je ta druga ugovorna strana Banka ili drugo lice povezano sa Bankom ili drugi klijent Banke, osim ako je nalog izvršen u sistemu trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje.

Obaveštavanje klijenata o politici izvršenja naloga klijentima i saglasnost klijenata

Član 64.

Pre izvršenja naloga novog klijenta, Banka je dužna da klijenta upozna sa ovim politikama izvršenja naloga, a malom klijentu će politiku učiniti dostupnom na trajnom mediju. Klijent ima pravo da dodatno traži objašnjenja vezana za politiku i procedure.

Klijent se posebno upozorava na mogućnost da se nalozi mogu izvršiti i van regulisanog tržišta odnosno MTP pri čemu klijent može dati saglasnost unapred na sve takve transakcije, a može zadržati pravo da saglasnost daje po pojedinačnoj transakciji.

Potpisivanjem ugovora između klijenta i Banke od strane klijenta, smatraće se da je klijent pravovremeno upoznat i saglasan s ovom Politikom, u smislu izvršavanja svih transakcija.

Izveštavanje klijenta

Član 65.

Banka je dužna da izvode stanja i prometa na računima finansijskih instrumenata klijenata dostavlja kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra.

Banka je dužna da na zahtev klijenta, narednog dana od dana prijema tog zahteva, dostavi izvod prometa na računu finansijskih instrumenata za traženi period, ukoliko to omogućavaju Pravila poslovanja i Uputstva Centralnog registra.

Izvod prometa na računu finansijskih instrumenata se smatra poslatim i dostavljenim klijentu ukoliko je dostavljen putem faksa ili elektronskom poštom na broj faksa ili eMail adresu dostavljenu od strane klijenta ili na drugi način uz saglasnost klijenta.

Odgovornost Banke i klijenata

Član 66.

Banka je odgovorna klijentima za štetu koju prouzrokuje neizvršenjem, odnosno nepravilnim ili neblagovremenim izvršenjem naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, odnosno naloga za prenos, u skladu sa nadležnim zakonom o obligacionim odnosima.

Član 67.

Klijenti su odgovorni Banci za štetu, u skladu sa nadležnim zakonom o obligacionim odnosima, koja nastane zbog netačnih podataka i dokumentacije dostavljene Banci, neizvršenjem obaveza na dan saldiranja po zaključenim transakcijama i u drugim slučajevima propisanim zakonom i ugovorom zaključenim sa klijentom.

Rizici ulaganja klijenta u finansijske instrumente

Član 68.

Poslovi sa finansijskim instrumentima nose u sebi određene rizike koje nije moguće u celosti predvideti. Rizici se u pravilu sastoje u neočekivanim promenama cena finansijskih instrumenata, nemogućnosti izdavaoca finansijskih instrumenata da izvršava obaveze koje je preuzeo po tim instrumentima, nametanju dodatnih obaveza i ograničenja vlasnicima finansijskih instrumenata od strane finansijske ili poreske regulative u zemlji i/ili inostranstvu, promenama u tržišnoj likvidnosti pojedinih finansijskih instrumenata i drugo.

Sklapanjem ugovora o pružanju investicionih usluga, klijent potvrđuje da je svestan rizika povezanih sa tržištima kapitala, te da mu je Banka stavila na raspolaganje podatke i informacije koje je zatražio i da mu je na zadovoljavajući način odgovorilo na sva pitanja koja je postavio u vezi tržišnih okolnosti i finansijskih instrumenata na koje se odnosi ugovor sklopljen sa Bankom.

Član 69.

Rizici ulaganja u finansijske instrumente mogu se razvrstati na opšte i posebne (specifične) rizike u odnosu na pojedini finansijski instrument. Klijent, prilikom donošenja odluka o ulaganju na tržište kapitala, treba voditi računa o sledećim rizicima:

(1) **Opšti rizici** u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- 1.1. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled globalnih i/ili regionalnih recesija;
- 1.2. Kursni rizik, odnosno rizik promene kursa;
- 1.3. Rizik koji zavisi od promene kreditnog rejtinga određene zemlje, i to kao:
 - 1.3.1. Rizik izostanka plaćanja duga određene zemlje;
 - 1.3.2. Politički rizik, uključujući i rizik neočekivanih regulatornih promena koje utiču na tržište kapitala i položaj investitora;
- 1.4. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled opšteg rasta cena;
- 1.5. Rizik nemogućnosti prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala zbog smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta;
- 1.6. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta zbog pada kreditnog rejtinga izdavaoca;
- 1.7. Rizik finansijskog leveridža: finansijski leveridž je stopa zaduženosti koja pokazuje međuzavisnost između toga koliko određeno lice duguje u odnosu na to koliko poseduje od ulaganja u finansijska sredstva. Uticaj finansijskog leveridža može biti pozitivan i negativan, zavisno od stope prinosa na sopstvena sredstva uložena u finansijske instrumente, kamata ili drugih obaveza koje se plaćaju na pozajmljena sredstva;
- 1.8. Rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta zbog otvaranja stečajnog postupka nad izdavaocem finansijskog instrumenta ili uvođenja prinudne uprave kada je izdavalac Banka;
- 1.9. Rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na berzi;
- 1.10. Rizik kvara na informacionim sistemima i/ili rizik prekida komunikacionih veza između banaka, Centralnog registra ili drugog depozitara finansijskih instrumenata, regulisanih tržišta ili MTP, te drugih regulisanih tržišta finansijskih instrumenata.

(2) Posebni rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- 2.1. U poslovanju sa akcijama: rizik pada vrednosti akcija usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu, rizik volatilnosti – rizik promene cene akcija u određenom periodu, rizik neisplate dividende;
- 2.2. U poslovanju sa obveznicama: rizik promene kredibiliteta izdavaoca kao poverioca, rizik promene kamatnih stopa; rizik otkaza odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavaoca; rizik likvidnosti; rizik promene kursa; rizik reinvestiranja; rizik krive prinosa;
- 2.3. U poslovanju sa derivatima: pozicioni rizik koji nastaje usled promene njihove vrednosti prema promeni utvrđene kamatne stope, cene finansijskog instrumenta, cene robe, kursa valuta, indeksa ili slične varijable;
- 2.4. U poslovanju sa instrumentima tržišta novca:
 - 2.4.1. Rizik promene kreditnog rejtinga izdavaoca, odnosno rizik da izdavalac neće biti u mogućnosti da podmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdatih finansijskih instrumenata;
 - 2.4.2. Rizik likvidnosti, obzirom da se instrumenti tržišta novca ne kotiraju na sekundarnim tržištima, te postoji verovatnoća da investitor neće moći da proda instrument, nego ga mora držati do dospeća;
 - 2.4.3. Rizik kursa, odnosno rizik da će se smanjiti vrednost instrumenta koji je denominovan u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražen u drugoj valuti usled promene kursa tih dveju valuta;
- 2.5. U poslovanju sa jedinicama kolektivnog investiranja (investicionim jedinicama):
 - 2.5.1. Valutni rizik, odnosno rizik koji može da proistekne iz činjenice da imovinu fonda može da čini imovina denominovana u različitim valutama, pa se može dogoditi depresijacija ili apresijacija tih valuta, što može da utiče na rast ili pad vrednosti udela u fondu;

2.5.2. Tržišni rizik, odnosno rizik da imovina fonda koja je uložena u finansijske instrumente kojima se trguje na tržištima izgubi na vrednosti usled pada cena na tržištu;

2.5.3. Kreditni rizik, odnosno rizik da izdavalac u čiju imovinu je uložena imovina fonda ne može da ispuni svoje finansijske obaveze, što dovodi do pada vrednosti imovine fonda;

2.5.4. Rizik likvidnosti, odnosno rizik da fond neće moći da brzo proda finansijske instrumente po ceni koja je približna fer ceni, ili neće moći da proda željenu količinu finansijskih instrumenata.

Banka u svom poslovanju ograničava svoju odgovornost isključivo na stvarno nastalu novčanu štetu klijentu kao posledicu propuštanja ili radnji Banke odnosno zaposlenih lica u Banci.

Banka ne odgovara za gubitke klijenta koji su nastali usled nastupanja bilo kojeg od navedenih rizika ili drugih rizika koji nisu posebno navedeni, a odnose se na višu silu (politički nemiri, prirodne katastrofe, ograničenja ili zabrane nastalih odlukama Vlade, pravilima tržišta, štrajkovima, usled radnji i/ili propuštanja trećih lica, ili radnji samog klijenta, promena poreskih obaveza, a bez uticaja Banke na nastanak gubitka za klijenta i dr. rizici na koje Banka ne može da utiče).

Banka ne odgovara za štetu ili gubitke koji su nastali za klijenta iz razloga što blagovremeno nije obavestio Banku o promeni svojih kontakt podataka, o promeni lica ovlašćenih za zastupanje, odnosno opozivu i/ili promeni punomoćnika, za radnje klijentovog punomoćnika i njegove odluke da kupi i/ili proda finansijske instrumente u ime i za račun klijenta.

VII INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA

Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima

Član 70.

Banka je dužna, da pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga malom klijentu putem internet stranice, odnosno trajnog medija, pruži informacije u sadržaju i na način propisan aktima Komisije za hartije od vrednosti o:

- (1) Banci i uslugama koje Banka pruža;
- (2) Finansijskim instrumentima;
- (3) Zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta;
- (4) Troškovima i naknadama.

Informacije iz stava 1. ovog člana Banka pruža u formi standardizovanog dokumenta pod nazivom: "Informacije koje se pružaju malom klijentu".

Banka je dužno da klijenta i potencijalnog klijenta blagovremeno obavesti o svakoj značajnoj promeni informacija navedenih u stavu 1. ovog člana.

Informacije opšteg karaktera koje Banka upućuje klijentima

Član 71.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Banka upućuje klijentima i potencijalnim klijentima moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Informacije iz stava 1. ovog člana:

- (1) Sadrže poslovno ime i sedište Banke;
- (2) Moraju biti lako razumljive prosečnom klijentu grupe kojoj su upućene;
- (3) Ne smeju da naglašavaju potencijalne koristi od usluge ili finansijskog instrumenta, bez istovremenog nepristrasnog upozorenja na rizike u vezi sa njima;
- (4) Ne smeju da prikrivaju, umanjuju ili čine neshvatljivim važne pojedinosti, navode ili upozorenja;
- (5) Ne smeju da sadrže naziv nekog nadležnog organa na način koji bi navodio ili sugerisao odobravanje instrumenta ili usluge društva od strane tog organa.

Banka je dužna da obezbedi da je marketinški materijal usaglašen sa svim drugim informacijama koje Banka upućuje klijentima tokom pružanja usluga.

Član 72.

Upućivanje informacija kojima se porede usluge, lica koja pružaju takve usluge ili finansijski instrumenti je dozvoljeno samo ukoliko:

- (1) Je poređenje smisleno i prikazano na nepristrasan i uravnotežen način;
- (2) Su navedene sve ključne činjenice i pretpostavke koje su korišćene za poređenje;
- (3) Su navedeni izvori informacija koji su korišćeni za poređenje.

Pokazatelji, prinosi i porezi

Član 73.

Upućivanje informacija koje sadrže pokazatelje ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge je dozvoljeno samo ukoliko:

- (1) Pokazatelji ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge nisu najznačajniji elemenat takve komunikacije;
- (2) Informacije uključuju rezultate za prethodnih pet godina ili za ceo period u kojem je finansijski instrument bio dostupan, podatke o tome kada je počelo objavljivanje finansijskog indeksa, a investiciona usluga bila pružana (u slučaju da instrument, indeks ili usluga postoje kraće vreme). Podaci mogu da uključuju i duži period, ali u svim navedenim slučajevima rezultat mora biti zasnovan na periodu od 12 meseci;
- (3) Jasno su naznačeni referentni period i izvor informacija;
- (4) Informacije sadrže jasno upozorenje da raniji rezultati nisu pouzdani pokazatelji budućih rezultata;
- (5) U situaciji kada se rezultat oslanja na podatke denominovane u stranoj valuti, valuta je jasno iskazana, zajedno sa upozorenjem da rezultat može biti drugačiji usled promena deviznog kursa;
- (6) Kada je rezultat zasnovan na bruto principu je objavljen uticaj provizija, naknada ili drugih troškova.

Član 74.

Informacije koje Banka upućuje, a koje uključuju ili se odnose na simulirane rezultate iz ranijeg perioda, moraju biti povezane sa finansijskim instrumentom ili finansijskim indeksom.

Informacije iz stava 1. ovog člana mogu biti upućene samo ukoliko:

- (1) Simulirani raniji rezultat je zasnovan na stvarnom ranijem rezultatu jednog ili više finansijskih instrumenata ili finansijskih indeksa koji su jednaki kao, ili iz kojih su izvedeni, ti finansijski instrumenti;
- (2) Za stvarni raniji rezultat iz tačke 1. ovog stava, zadovoljeni su svi uslovi iz prethodnog člana, osim onog koji je propisan stavom 1. Tačka 4. Tog člana;
- (3) Informacije sadrže jasno upozorenje da simulirani raniji rezultat nije pouzdan pokazatelj budućeg rezultata.

Član 75.

Banka koja upućuje informacije o budućem rezultatu je dužna da vodi računa da:

- (1) Informacije se ne zasnivaju niti pozivaju na simulirani raniji rezultat;
- (2) Informacije su zasnovane na opravdanim pretpostavkama i činjenicama;
- (3) Kada je rezultat zasnovan na bruto principu, iskazan je uticaj provizija ili drugih troškova;
- (4) Sadrže jasno upozorenje da informacija o budućem rezultatu nije pouzdani pokazatelj budućeg rezultata.

Član 76.

Kada se informacije koje se upućuju klijentima i potencijalnim klijentima odnose na poseban poreski tretman, Banka je dužna da jasno istakne da isti zavisi od pojedinačnog slučaja svakog klijenta, kao i da postoji mogućnost budućih promena. Informacije koje se moraju pružiti pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja određene usluge.

Pravila poslovanja i Pravilnik o tarifi

Član 77.

Banka je dužna da klijentima i potencijalnim klijentima omogući uvid u pravila poslovanja, pravilnik o tarifi i njihove izmene:

- (1) U poslovnim prostorijama u kojima obavlja rad sa klijentima;
- (2) Objavljivanjem na internet stranici Banke.

Banka je dužna da klijentima omogući uvid u izmene akata iz stava 1. ovog člana u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

Informacije o banci i njenim uslugama

Član 78.

Informacije o Banci i uslugama, po pravilu, uključuju sledeće:

- (1) Poslovno ime i sedište Banke i druge podatke koji obezbeđuju efikasnu komunikaciju sa Bankom;
- (2) Broj i datum rešenja o davanju dozvole za rad banci, kao i naziv i kontakt adresu nadležnog organa koji je izdao tu dozvolu;
- (3) Moguće načine i jezike komunikacije između Banke i klijenta, uključujući i načine davanja i prijema naloga, kao i davanja dokumenata i drugih informacija od strane društva;
- (4) Obim, učestalost i periode izveštavanja klijenta o uslugama koje je Banka pružila klijentu;
- (5) Kratak opis politike upravljanja sukobom interesa.

Banka je dužna da, na zahtev klijenta, pruži i detaljnije informacije o politici upravljanja sukobom interesa.

Informacije o finansijskim instrumentima

Član 79.

Informacije o finansijskim instrumentima sadrže opšti prikaz prirode i rizika karakterističnih za finansijske instrumente. Opis rizika iz stava 1. ovog člana, uzimajući u obzir pojedinačnu vrstu finansijskog instrumenta, po pravilu, sadrži:

- (1) Rizike povezane sa određenom vrstom finansijskog instrumenta, uključujući pojašnjenje finansijskog leveridža i njegovih efekata, kao i rizika gubitka cele investicije;
- (2) Volatilnost cene finansijskog instrumenta, kao i svako ograničenje na postojećim tržištima za takve instrumente;
- (3) Objašnjenje da bi transakcija takvim instrumentom, pored troškova sticanja samog instrumenta, mogla da uključuje i dodatne finansijske i druge obaveze, uključujući i potencijalne obaveze;
- (4) Svaki uslov koji proizlazi iz zajma na osnovu kojeg je instrument kupljen ili slične obaveze primenljive na pojedinu vrstu instrumenta.

Banka je dužna da, prilikom pružanja informacija o finansijskom instrumentu:

- (1) Koji je predmet javne ponude koja je u toku i za koji je izdat prospekt - klijenta i potencijalnog klijenta upozna sa načinom na koji je prospekt dostupan;
- (2) Koji uključuje jemstvo trećeg lica - klijentu i potencijalnom klijentu pruži dovoljno pojedinosti o jemcu i jemstvu na osnovu kojih on može doneti korektnu procenu jemstva;
- (3) Koji se sastoji od dva ili više različitih instrumenata ili usluga i za koji je očigledno da će rizik vezan za taj instrument biti veći od rizika vezanih za svaku pojedinačnu komponentu tog instrumenta - klijentu i potencijalnom klijentu pruži odgovarajući opis pojedinačnih komponenti takvog instrumenta i način na koji međusobni uticaj povećava rizik.

Podaci o troškovima i naknadama

Član 80.

Informacije o troškovima i naknadama uključuju:

- (1) Ukupnu cenu koju je klijent dužan da plati u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom, uključujući sve povezane provizije, naknade i druge troškove, kao i sva plaćanja putem Banke;
- (2) Osnov za izračunavanje cene, u slučajevima kada ukupnu cenu nije moguće navesti;

- (3) Upozorenje o valuti i relevantnom deviznom kursu i troškovima, u slučajevima kada bilo koji deo ukupne cene iz tačke 1. ovog stava mora biti plaćen ili predstavlja iznos u stranoj valuti;
- (4) Obaveštenje da postoji mogućnost drugih troškova, što uključuje poreze ili druga plaćanja, povezane sa transakcijom u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom, koji mogu nastati za klijenta, a koji nisu plativi putem Banke ili nisu nametnuti od strane Banke;
- (5) Načine plaćanja.

U slučajevima iz stava 1. tačke 1. i 2. ovog člana, provizija, odnosno naknada koju Banka naplaćuje mora biti posebno navedena za svaki slučaj.

VIII SADRŽINA UGOVORA SA KLIJENTIMA

Ugovor sa klijentom

Član 81.

Banka pruža usluge klijentima na osnovu zaključenog ugovora u pisanom obliku kojim se regulišu njihova međusobna prava i obaveze u obavljanju pojedinih usluga iz delatnosti Banke.

Ugovorom sa klijentom utvrđuje se iznos provizije, odnosno naknada koju klijent plaća za usluge koje su predmet ugovora do maksimalnog iznosa utvrđenog pravilnikom o tarifi Banke, kao i način na koji se u slučaju promene tarifa u odnosu na pravilnik koji je važio u vreme zaključenja ugovora može primeniti važeći pravilnik.

Ugovor sa klijentom obavezno sadrži odredbu da je sastavni deo ugovora izjava klijenta:

- Da su mu pre zaključenja ugovora bila dostupna Pravila Banke i da je upoznat sa njihovim sadržajem;
- Da je pre zaključenja ugovora bio upoznat sa pravilnikom o tarifi Banke.

Banka zaključuje sa klijentima sve vrste ugovora koji su propisani Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima, kao i druge vrste ugovora na osnovu kojih pruža klijentu finansijske odnosno dodatne usluge.

Član 82.

Banka nema obavezu zaključivanja ugovora sa sledećim profesionalnim klijentima, ukoliko za njih obavlja usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga, odnosno dodatnih usluga povezanih sa njima:

- (1) Lica koja za poslovanje na finansijskom tržištu podležu obavezi odobrenja, odnosno nadzora od strane nadležnog organa, kao što su: kreditne institucije, investiciona društva, druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri produktnih berzi, kao i ostala lica koja nadzire nadležni organ;
- (2) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna Banka Srbije i centralne Banke drugih država, međunarodne i nadnacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna Banka, Evropska investiciona Banka i ostale slične međunarodne organizacije.

Za klijente iz stava 1. ovog člana, Banka nije obavezno da primenjuje izvršava obaveze propisane odredbama čl. 164., 165., 169. i 176. Zakona i aktima Komisije.

Član 83.

Na osnovu ugovora sa klijentom, Banka je dužna da kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom drugog člana Centralnog registra.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, račun finansijskih instrumenata za lica za koja ugovor sa klijentom nije obavezan, Banka otvara na osnovu naloga tih lica u skladu sa pravilima Centralnog registra.

Investicioni poslovi

Član 84.

Investicione poslove Banka obavlja na osnovu Ugovora sa klijentom koji je zaključen u pisanom obliku, pre prijema prvog naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Član 85.

Ugovorom sa klijentom Banka se obavezuje da će posredovati u kupovini ili prodaji finansijskih instrumenata za klijenta, odnosno da će obavljati kupovinu i prodaju tih finansijskih instrumenata za račun klijenta, na osnovu naloga klijenta, a klijent se obavezuje da će Banci za tu uslugu platiti proviziju.

Član 86.

Banka prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, aktom Komisije za hartije od vrednosti, ovim pravilima i Ugovorom sa klijentom.

Ugovor o investicionim uslugama

Član 87.

Ugovor o investicionim uslugama koji Banka zaključuje sa klijentom uređuje se prijem i prenos naloga klijenata koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata i izvršenje naloga za račun klijenta, kao i dodatnih usluga u vezi sa tim.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze između Društva i klijenta, a naročito:

- (1) Uslovi, način i mesta prijema i opoziva naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata;
- (2) Vrste naloga koje klijent može ispostaviti Banci;
- (3) Tržišta odnosno mesta izvršenja naloga klijenta i način izvršenja naloga, u skladu sa politikama izvršenja naloga i odredbama ovih Pravila;
- (4) Izveštavanje klijenta o izvršenju naloga;
- (5) Pozivanje na dokumenta, dostupna klijentu, kojima su uređena prava i obaveze klijenta i Banke,
- (6) Jezik i način komunikacije klijenta i Društva;
- (7) Odredbe o čuvanju, obradi i zaštiti podataka klijenta;
- (8) Iznos provizija i naknada ili osnov za obračunavanje istih;
- (9) Druga međusobna prava i obaveze.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može da sadrži i bitne elemente ugovora o otvaranju računa finansijskih instrumenata.

Ugovor o pokroviteljstvu

Član 88.

Ugovorom o organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa Banka se obavezuje da od izdavaoca kupi sve finansijske instrumente i potom organizuje njihovu dalju prodaju ili da kupi samo one finansijske instrumente koje ostanu neupisane i neuplaćene nakon isteka roka za upis i uplatu, a zatim organizuje njihovu prodaju, dok se izdavalac obavezuje da za te usluge plati naknadu.

Ugovor o pokroviteljstvu koji Banka zaključuje sa klijentom, naročito, sadrži:

- (1) Obavezu pokrovitelja da otkupi celu emisiju ili samo deo neprodanih finansijskih instrumenata do isteka roka za upis i uplatu;
- (2) Odgovornost ugovornih strana u vezi sa izdavanjem finansijskih instrumenata i emisijom cenu, odnosno kamatnu stopu;
- (3) Potencijalnu obavezu izdavaoca da u određenom periodu nakon otpočinjanja primarne prodaje ne vrši izdavanje ili prodaju finansijskih instrumenata iste vrste;
- (4) Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja usluge pokroviteljstva.

Kad u organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa učestvuje na strani pokrovitelja, više investicionih društava, ova društva su dužna da zaključe poseban ugovor kojim uređuju međusobna prava i obaveze i utvrđuju jedno investiciono društvo kao glavnog organizatora distribucije, koji potpisuje ugovor sa izdavaocem.

Ugovorom iz stava 3. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze Banke i drugih investicionih društava i određuje se jedno investiciono društvo kao organizator izdavanja finansijskih instrumenata koji potpisuje ugovor sa izdavaocem.

Ugovor o pozajmljivanju

Član 89.

Banka može pozajmljivati, drugom klijentu, drugom investicionom društvu ili kreditnoj instituciji članu Centralnog registra finansijske instrumente čiji je zakoniti imalac Banka.

Finansijski instrumenti na kojima je konstituisano pravo zaloge, odnosno čiji je promet ograničen, ne mogu biti predmet ugovora o zajmu.

Član 90.

Ugovor o pozajmljivanju, odnosno ovlašćenje za pozajmljivanje, naročito, sadrži:

- (1) Međusobna prava i obaveze ugovornih strana;
- (2) CFI kod i ISIN broj ili drugu međunarodno priznatu oznaku i količinu finansijskih instrumenata koji se mogu pozajmljivati, odnosno koji se pozajmljuju;
- (3) Trajanje ugovora, a koje ne može biti duže od godinu dana;
- (4) Vreme na koje se finansijski instrumenti mogu davati na zajam tj. na koje se pozajmljuju;
- (5) Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja.

Član 91.

Ispunjenje obaveza zajmoprimca mora biti obezbeđeno davanjem zaloge.

Ako zajmoprimac ne izmiri o dospelosti svoju obavezu nastalu iz ugovora o pozajmljivanju, zajmodavac može odrediti vrednost svog potraživanja u odnosu na vrednost finansijskih instrumenata koju su oni imali na dan zaključenja tog ugovora ili na dan ispunjenja obaveze zajmoprimca i prodati predmet zaloge u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi.

Dilerski poslovi

Član 92.

Banka obavlja dilerske poslove kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u ceni. Dilerske poslove Banka obavlja na regulisanom i MTP tržištu, van organizovanog tržišta (OTC) ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu, a u skladu sa Zakonom.

U obavljanju dilerskih poslova Banka poštuje sledeća pravila:

- Izvršava naloge klijenata i druge ugovorne obaveze prema klijentima, tako da svoje interese i interese povezanih lica ne stavlja ispred interesa klijenata;
- Ne može ispostavljati nalog za kupovinu ili prodaju istog finansijskog instrumenta koje su predmet naloga klijenta, pre unosa prethodno ispostavljenog naloga klijenta u informacioni sistem organizatora tržišta;
- Upravlja sopstvenim portfeljom finansijskih instrumenata na način kojim se obezbeđuje takva adekvatnost kapitala, izloženost riziku i upravljanje likvidnošću koji neće ugroziti izvršavanje obaveza Banke prema klijentima.

Ako Banka prouzrokuje štetu svojim klijentima, postupanjem suprotno odredbi stava 3. ovog člana ili na drugi način, ono je dužno da tu štetu nadoknadi u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

Poslovi market-mejkera

Član 93.

Banka obavlja poslove market-mejkera obaveznom kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata na regulisanom tržištu u svoje ime i za svoj račun po ceni koju unapred objavljuje.

Poslove market-mejkera Banka obavlja na regulisanom tržištu u skladu sa Pravilima poslovanja organizatora određenog tržišta.

Poslovi agenta emisije

Član 94.

Kada obavlja poslove agenta emisije finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa neprodatih finansijskih instrumenata Banka za klijenta, izdavaoca finansijskih instrumenata, organizuje poslove u vezi sa:

- (1) Izdavanjem finansijskih instrumenata javnom ponudom ili bez javne ponude;
- (2) Uključivanjem izdatih finansijskih instrumenata na regulisano ili MTP tržište.

Poslove iz stava 1. ovog člana Banka obavlja na način koji će omogućiti primenu strategije u organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata koja je najpovoljnija za klijenta.

Ugovor o uslugama u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata

bez obaveze otkupa

Član 95.

Ugovorom o organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa Banka se obavezuje da organizuje izdavanje finansijskih instrumenata, a klijent se obavezuje da za tu uslugu plati Banci naknadu.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze između Banke i klijenta, a naročito:

- (1) Organizovanje poslova izdavanja finansijskih instrumenata koje obuhvata;
- (2) Organizovanje poslova uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano tj. MTP tržište;
- (3) Visinu i način obračuna naknade i troškova za obavljanje poslova agenta emisije;
- (4) Druga međusobna prava i obaveze.

Član 96.

Ugovorom o obavljanju poslova agenta emisije između Banke i klijenta, izdavaoca finansijskih instrumenata, može se ograničiti obaveza Banke na:

- 1) Određenu količinu finansijskih instrumenata koje se izdaju, odnosno da li se obaveza agenta odnosi na jednu ili više emisija finansijskih instrumenata koje se izdaju;
- 2) Određenu vrstu posla koju obavlja agent emisije (način organizovanja poslova izdavanja ili uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano odnosno MTP tržište).

Član 97.

Banka je dužna da se stara da klijenti - kupci dužničkih finansijskih instrumenata naplate od izdavaoca tih finansijskih instrumenata nominalnu vrednost, odnosno nominalnu vrednost i kamatu o roku dospeća tih finansijskih instrumenata.

U obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana Banka je dužna da klijentu obezbedi sredstva obezbeđenja od izdavaoca dužničkih finansijskih instrumenata:

- 1) Neposredno, ako obavlja poslove agenta emisije za izdavaoca dužničkih finansijskih instrumenata;
- 2) Od drugog investicionog društva koje obavlja poslove agenta emisije.

U slučaju da Banka ne može obezbediti sredstva u smislu stava 2. ovog člana, dužno je da o tome obavesti klijenta - kupca pre izvršenja naloga za kupovinu dužničkih finansijskih instrumenata.

Poslovi pokrovitelja emisije

Član 98.

U obavljanju poslova pokrovitelja emisije Banka organizuje izdavanje finansijskih instrumenata sa obavezom njihovog otkupa od izdavaoca radi dalje prodaje ili sa obavezom otkupa od izdavaoca neprodatih finansijskih instrumenata.

Otvaranje računa finansijskih instrumenata

Član 99.

Banka je dužna da upozori klijenta o njegovoj obavezi da otvori novčani račun u poslovnoj banci i račun finansijskih instrumenata u Centralnom registru pre ispostavljanja naloga za kupovinu, odnosno prodaju finansijskih instrumenata.

Ugovorom o otvaranju računa finansijskih instrumenata Banka se obavezuje da kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata, u ime i za račun klijenta, a klijent se obavezuje da Banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa pravilnikom o tarifi Banke.

Ugovor o otvaranju računa finansijskih instrumenata

Član 100.

Ovim Ugovorom utvrđuje se obaveza Banke da:

- 1) Kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata u ime i za račun klijenta;
- 2) Prosleđuje klijentu stanje, odnosno podatke o stanju na računu kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra.

Član 101.

Prenos prava iz finansijskih instrumenata među računima istog imaooca i prenos na račun novog imaooca, kao i upis prava i brisanje prava trećih lica nad finansijskim instrumentima, Banka vrši u ime i za račun svojih klijenata unosom naloga za prenos finansijskih instrumenata, odnosno naloga za upis i brisanje prava trećih lica kod Centralnog registra.

Korporativne radnje

Član 102.

Ugovorom o obavljanju korporativnih radnji Banka se obavezuje da za klijenta obavlja sve aktivnosti i dodatne usluge po osnovu korporativnih radnji predviđene Zakonom i Pravilima poslovanja Centralnog registra, a klijent se obavezuje da Banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa pravilnikom o tarifi Banke.

Ugovor o pružanju usluga korporativnog agenta

Član 103.

Ugovorom o pružanju usluga korporativnog agenta koji Banka zaključuje sa klijentom, kao posebnom vrstom ugovora o uslugama agenta emisije, uređuju se međusobna prava i obaveze između klijenta i Banke, i to:

(1) Pred Centralnim registrom:

- 1.1. Otvaranje i administriranje emisionog računa, depo računa i drugih računa klijenta, u skladu sa pravilima Centralnog registra;
- 1.2. Podnošenje zahteva za dodelu identifikacione oznake finansijskim instrumentima (CFI kod i ISIN broj) i njihov upis na emisioni račun;
- 1.3. Podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene evidencije zakonitih imalaca finansijskih instrumenata;
- 1.4. Podnošenje zahteva i preduzimanje drugih radnji u vezi sa isplatom dividendi i drugih prinosa na finansijske instrumente;
- 1.5. Podnošenje zahteva za poništenje izdatih finansijskih instrumenata,
- 1.6. Sprovođenje postupka zamene finansijskih instrumenata,
- 1.7. Sprovođenje postupka otkupa sopstvenih akcija,
- 1.8. Sprovođenje ponude za preuzimanje čije objavljivanje je odobreno od strane Komisije za hartije od vrednosti, kao i postupka prinudne prodaje akcija i drugih postupaka u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima Centralnog registra;
- 1.9. Iznos provizija i drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;

(2) red Beogradskom berzom ili drugim organizatorom tržišta:

- 2.1. Podnošenje zahteva i druge dokumentacije za uključenje finansijskih instrumenata na regulisano tržište ili MTP;
- 2.2. Podnošenje izveštaja i obaveštenja koje je klijent dužan da objavljuje u skladu sa Zakonom i aktima Komisije za hartije od vrednosti na internet adresi organizatora tržišta;
- 2.3. Podnošenje zahteva za isključenje finansijskih instrumenata sa regulisanog tržišta ili MTP i sprovođenje drugih radnji u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima organizatora tržišta;
- 2.4. Iznos provizija, drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;
- 2.5. Davanje saveta privrednim društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima, kao i iznos naknade za navedene usluge.

Otvaranje i administriranje depo računa finansijskih instrumenata**Član 104.**

Ugovorom o otvaranju i administriranju depo računa finansijskih instrumenata Banka se obavezuje da, u ime i za račun klijenta, otvori depo račun finansijskih instrumenata kod Centralnog registra, u skladu sa Zakonom, Pravilima poslovanja Centralnog registra i drugim propisima, a klijent se obavezuje da Banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa pravilnikom o tarifi Banke.

Klijent iz stava 1. ovog člana može biti:

- 1) Ponuđač – saglasno Zakonu o preuzimanju akcionarskih društava,
- 2) Izdavalac – u postupku sticanja sopstvenih akcija saglasno Zakonu o privrednim društvima;
- 3) Akcionarski fond – radi pridruživanja akcija pojedinačnih akcionara paketu akcija određenog izdavaoca u portfelju Akcionarskog fonda, a radi istovremene prodaje putem tendera, odnosno na regulisanom tržištu – saglasno Zakonu o privatizaciji.

Zastupanje akcionara na skupštinama**Član 105.**

Ugovorom o zastupanju akcionara na skupštinama akcionarskih društava Banka se obavezuje da klijenta koji poseduje akcije sa pravom glasa određenog akcionarskog društva zastupa na skupštini tog društva, na osnovu punomoćja koje se daje za svaku skupštinu posebno, na način i pod uslovima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom tog akcionarskog društva, a klijent se obavezuje da za to plati naknadu Banci, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Banke.

Banka je dužna da zastupa akcionare na skupštini društva u njihovom najboljem interesu.

Banka je dužna da akcionare koji mu daju punomoćje upozori na sva ograničenja za takvo zastupanje koja proizilaze iz zakona i drugih propisa.

IX MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE BANKE I KLIJENATA**Obaveze klijenta****Član 106.**

Banka ima pravo da zahteva od klijenta, a klijent je dužan da:

- (1) Pre zaključenja ugovora sa Bankom stavi na raspolaganje Banci propisanu dokumentaciju radi identifikacije, kao i da obavesti Banku o svakoj promeni dokumentacije u roku od pet dana od dana nastupanja promene;
- (2) Odobri Banci na raspolaganje:
 - 2.1. Finansijske instrumente koji su predmet naloga za prodaju odnosno novčana sredstva za izvršenje naloga za kupovinu finansijskih instrumenata;
 - 2.2. Neophodne informacije i dokumentaciju radi kategorizacije klijenta;

- 2.3. Sve neophodne informacije radi ocene podobnosti usluga i finansijskih instrumenata za klijenta odnosno radi izrade profila klijenta, osim u slučajevima kada Banka nije u obavezi da vrši takvu ocenu;
- (3) Poštuje odredbe Zakona i ovih pravila o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih informacija prilikom korišćenja investicionih odnosno dodatnih usluga Banke;
 - (4) Izvršava obavezu plaćanja provizije i drugih naknada Banci u skladu sa pravilnikom o tarifi Banke i ugovorom zaključenim sa Bankom;
 - (5) Izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa Bankom, u skladu sa ovim pravilima i drugim internim aktima Banke na koja je dao saglasnost potpisivanjem ugovora sa Bankom.

Obaveze Banke

Član 107.

Banka obavlja pojedine poslove iz okvira svoje delatnosti za domaća i strana pravna i fizička lica – klijente Banke. Banka ima sledeće obaveze prema klijentu:

- (1) Pre zaključenja ugovora sa klijentom da omogući klijentu uvid u ova Pravila i procedure poslovanja, pravilnik o tarifi, a malom klijentu posebno da pruži informacije propisane ovim pravilima, kao i da obavesti klijenta o svakoj promeni tih akata u roku od sedam dana pre početka primene izmena;
- (2) Obavesti klijenta o kategoriji u koju je razvrstan (profesionalni ili mali klijent), nivou zaštite interesa i pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju u skladu sa ovim pravilima;
- (3) Prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim pravilima i politikom izvršavanja naloga ili da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe zakona ili učinjeno krivično odnosno drugo delo kažnjivo po zakonu;
- (4) Izradi profil klijenta radi ocene podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta odnosno da upozori klijenta da nije dužna da izvrši takvu ocenu u skladu sa ovim pravilima;
- (5) Obezbedi da relevantna lica Banke poštuju Zakonom propisane odredbe o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih ili povlašćenih informacija, kao i druga pravila poslovnog ponašanja u poslovanju sa klijentima;
- (6) Obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim pravilima;
- (7) Obaveštava klijenta o postojanju sukoba interesa između klijenta i relevantnih lica Banke ili između klijenata međusobno, a koji je od značaja za donošenje investicione odluke klijenta;
- (8) Čuva podatke o klijentu, kao poslovnu tajnu Banke;
- (9) Izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti, ovim pravilima i drugim internim aktima Banke.

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Banka je dužna da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i da posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata.

Član 108.

Kada Banka pruža informacije klijentima elektronskim putem, dužna je da obezbedi da su ispunjeni sledeći uslovi:

- Da klijent je dostavio Banci važeću elektronsku adresu;
- Da klijent je odabrao takav način komunikacije;
- Da je klijent elektronskim putem obavešten o adresi internet stranice i mestu gde na istoj može da pristupi relevantnim podacima;
- Da informacije se redovno obnavljaju;
- Da su informacije neprekidno dostupne.

Računi finansijskih instrumenata

Član 109.

Banka se obavezuje da, na osnovu ugovora sa klijentom, kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom investicionog društva ili kreditne institucije - člana Centralnog registra, a za profesionalne klijente za koje ugovor sa klijentom nije obavezan, račun se otvara na osnovu naloga tih lica u skladu sa pravilima Centralnog registra.

Banka je dužna da vodi svoj sopstveni račun finansijskih instrumenata kod Centralnog registra, odvojeno od finansijskih instrumenata svojih klijenata.

Finansijski instrumenti klijenata Banke nisu vlasništvo i ne ulaze u imovinu Banke i ne mogu se koristiti za plaćanje obaveza Banke prema poveriocima.

U slučaju nesolventnosti Banke finansijski instrumenti klijenata ne mogu se uključiti u likvidacionu ili stečajnu masu investicionog društva ili kreditne institucije čija je ovlašćena Banka deo, niti koristiti za plaćanje obaveza Banke ili te kreditne institucije.

Banka je dužna da obezbedi da na računu klijenta ima dovoljno finansijskih instrumenata na dan saldiranja transakcije.

Član 110.

Za utvrđivanje investicionih ciljeva klijenta i potencijalnog klijenta, Banka može od njih tražiti informacije koje se odnose na:

- (1) Željeno trajanje ulaganja;
- (2) Spremnost na preuzimanje rizika;
- (3) Profil rizika za klijenta, odnosno potencijalnog klijenta i
- (4) Svrhu ulaganja.

Član 111.

Profil koji Banka sastavlja o znanju i iskustvu klijenta ili potencijalnog klijenta mora da sadrži:

- (1) Vrstu usluga, transakcija i finansijskih instrumenata koji su poznati klijentu, odnosno potencijalnom klijentu;
- (2) Prirodu, obim i učestalost transakcija klijenta, odnosno potencijalnog klijenta sa finansijskim instrumentima i period u kojem su one izvršene;
- (3) Zvanje i trenutno zanimanje ili relevantnu prethodnu profesiju klijenta ili potencijalnog klijenta.

Član 112.

Za utvrđivanje sposobnosti klijenta da finansijski podnese rizike investiranja, Banka može od klijenta ili potencijalnog klijenta tražiti informacije koje se odnose na:

- (1) Izvor i visinu njegovih redovnih prihoda;
- (2) Njegovu imovinu, uključujući informacije o likvidnim sredstvima, ulaganjima, nekretninama;
- (3) Njegovim redovnim finansijskim obavezama.

Prikupljanje informacija pri pružanju drugih investicionih usluga

Član 113.

Pre početka i tokom pružanja drugih usluga, Banka je dužna da od klijenta ili potencijalnog klijenta zahteva informacije o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti koja je od značaja za finansijski instrument ili uslugu koja se nudi ili koju klijent sam traži.

Banka se može osloniti na informacije dobijene od klijenta ili potencijalnog klijenta, u pisanom obliku, osim kada mu je poznato ili bi mu moralo biti poznato da su informacije zastarele, netačne ili nepotpune.

Banka je dužna da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta da:

- (1) Ne može da utvrdi da li su određeni finansijski instrument ili usluga odgovarajući za njega, usled odluke klijenta da ne pruži informacije ili da ne pruži dovoljno informacija iz stava 1. ovog člana;

- (2) Finansijski instrument ili usluga nisu podobni za njega, ukoliko to oceni na osnovu dobijenih informacija.

Član 114.

U slučaju da Banka klijentima pruža samo usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga za račun klijenta, nije dužno da od klijenta traži dostavljanje informacija kao u slučaju pružanju drugih usluga, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- (1) Usluga je pružena na inicijativu klijenta;
- (2) Usluga se odnosi na:
 - Akcije koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu,
 - Instrumente tržišta novca, obveznice i druge forme sekjuritizovanog duga, isključujući obveznice i instrumente sekjuritizovanog duga koji sadrže izvedeni finansijski instrument,
 - Jedinice institucija kolektivnog investiranja i
 - Ostale slične finansijske instrumente;
- (3) Klijent je jasno upozoren da Banka nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge;
- (4) Banka ispunjava zakonske obaveze u pogledu sprečavanja sukoba interesa između investicionog društva i njegovih klijenata.

Posebne odredbe u vezi sa profesionalnim klijentima

Član 115.

Prilikom pružanja usluga profesionalnom klijentu, Banka može smatrati da taj klijentima ima dovoljno znanja i iskustva na području investiranja u određene vrste finansijskih instrumenata ili usluga, odnosno znanja i iskustva potrebnih za razumevanje rizika povezanih sa transakcijom, odnosno onim uslugama, transakcijama, vrstama transakcija ili instrumentima za koje je razvrstan kao profesionalni klijent.

X ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA BANKE (FINANSIJSKIH INSTRUMENATA)

Zaštita finansijskih instrumenata klijenata

Član 116.

Radi zaštite prava svojih klijenata, kada Banka drži finansijske instrumente klijenata je dužna da:

- (1) Evidencije, račune i korespondencije u vezi sa njima:
 - Vodi precizno i tačno;
 - Redovno usklađuje sa evidencijama i računima trećih lica koja drže imovinu klijenata;
 - Vodi na način da u svakom momentu i odmah može razlikovati imovinu jednog klijenta od imovine ostalih klijenata i imovine same Banke;
- (2) Preduzima mere kojima se obezbeđuje da se račun finansijskih instrumenata Banke kod Centralnog registra vodi odvojeno od finansijskih instrumenata njegovih klijenata;
- (3) Donese mere kojima se operativni rizik od gubitka ili smanjenja imovine klijenata, odnosno prava u vezi sa tom imovinom, svodi na najmanju moguću meru.

Stav 1. ovog člana se primenjuje i u slučajevima kada Banka sredstva klijenata vodi na zbirnom računu.

Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata

Član 117.

Banka je dužna da finansijske instrumente sa računa klijenta koristi samo na osnovu naloga klijenta. Banka ne sme da:

- (1) Zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- (2) Kupuje, prodaje finansijske instrumente isključivo radi naplate provizije ili druge naknade;
- (3) Koristi finansijske instrumente klijenta za plaćanje svojih obaveza, kao i obaveza drugih klijenata.

Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata u inostranstvu

Član 118.

Pri izboru inostranog depozitara na čijim će računima držati finansijske instrumente svojih klijenata, Banka je dužna da vodi računa:

- (1) O stručnosti i tržišnom ugledu depozitara;
- (2) Da depozitar podleže propisima koji u toj državi regulišu čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica;
- (3) Da periodično preispituje izbor depozitara i dogovorene aranžmane za držanje i čuvanje finansijskih instrumenata klijenta.

Izuzetno od stava 1. tačka 2. ovog člana, Banka može da deponuje finansijske instrumente klijenta kod depozitara u zemlji u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica nisu posebno regulisani, samo ukoliko je ispunjen jedan od sledećih uslova:

- (1) Priroda finansijskog instrumenta ili investicione usluge povezane sa navedenim instrumentom zahtevaju deponovanje kod depozitara u toj državi;
- (2) Profesionalni klijent pisanim putem zahteva od investicionog društva deponovanje svojih finansijskih instrumenata kod depozitara u toj državi.

Član 119.

Pod sredstvom obezbeđenja u skladu sa ovim pravila i procedurama poslovanja podrazumeva se:

- (1) Bankarska garancija ili jemstvo;
- (2) Akceptirana ili avalirana menica i blanko solo menica;
- (3) Realno obezbeđenje: založno pravo na nepokretnostima, finansijskim instrumentima koje se mogu prenositi, druge stvari, prava i potraživanja koji mogu biti predmet zaloge saglasno važećim zakonskim propisima;
- (4) Druga sredstva obezbeđenja.

XI FOND ZA ZAŠTITU INVESTITORA

Član 120.

Fond za zaštitu investitora obavlja delatnost u svrhu zaštite klijenata Banke čija su sredstva ili finansijski instrumenti izloženi riziku u slučaju kada je nad Bankom otvoren stečajni postupak ili kada Komisija za hartije od vrednosti utvrdi da Banka nije u mogućnosti da ispuni svoje dospele obaveze prema klijentima, uključujući novčana sredstva koja duguje klijentima i finansijske instrumente koje drži za račun klijenta, a ne postoje izgledi da će se okolnosti u dogledno vreme značajno promeniti.

Fond za zaštitu investitora osigurava potraživanja investitora, klijenata Banke koji su novac i/ili finansijske instrumente poverili Banci u svrhu pružanja određenih investicionih ili dodatnih usluga.

Potraživanja klijenata Banke osigurana putem Fonda za zaštitu investitora odnose se na:

- (1) Novčana potraživanja u dinarima koja Banka duguje Klijentu ili koji pripadaju klijentu, nastala po osnovu obavljanja investicionih usluga i dodatnih usluga;
- (2) Potraživanja za povraćaj finansijskih instrumenata koji pripadaju klijentu Banke i koje Banka drži za račun klijenta.

Potraživanja su osigurana do iznosa od 20.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po klijentu Banke.

XII POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA

Član 121.

Banka je dužna da primenjuje i redovno ažurira efikasne i transparentne procedure za prihvatljivo i ažurno postupanje Banke po pritužbama malih klijenata.

Banka je dužna da čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim ovim pravilnikom.

Član 122.

Pritužbe klijenata zbog eventualnog nepropisno obavljenog posla od strane Banke podnose se na standardiziranom obrascu za pritužbe koji je dostupan u službenim prostorijama Banke i na internet stranici Banke.

Obrazac pritužbe klijenti Banke mogu popuniti, potpisati, te dostaviti lično, elektronskim putem ili putem pošte u sedište Banke.

Klijenti mogu da podnesu pritužbe na postupanje Banke na elektronskoj adresi: pritužbe.broker@voban.rs.

Banka je dužna da u što kraćem roku pripremi odgovor klijentu. Banka će razmotriti primljene pritužbe, te obavestiti podnosioca pritužbe o preduzetim aktivnostima u vezi sa rešavanjem pritužbe.

Član 123.

Banka nije dužno da postupi po anonimnim i nepotpunim pritužbama.

Banka čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim aktom Komisije za hartije od vrednosti.

Prilikom postupanja po pritužbama klijenata Banka će se pridržavati načelima utvrđenim ovim pravilima.

XIII PROVIZIJA BANKE I DRUGE NAKNADE

Član 124.

Klijent je dužan da Banci plati proviziju ili drugu naknadu po osnovu zaključenih poslova kupoprodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, kao i drugih izvršenih usluga na zahtev klijenta.

Visina provizije ili druge naknade koju klijent plaća Banci utvrđuje se za određenu uslugu Banke do maksimalnih stopa odnosno iznosa utvrđenih Pravilnikom o tarifi Banke.

Visina brokerske provizije i/ili naknade za promenu depozitara ili druge naknade utvrđuje se ugovorom zaključenim između klijenta i Banke za određenu vrstu usluge.

Kad obavlja poslove kupoprodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, u potvrdi o prijemu naloga precizira se visina provizije za tu transakciju, u skladu sa maksimalom visinom provizije utvrđenom osnovnim ugovorom o investicionim uslugama odnosno zastupanju klijenta.

Član 125.

Pravilnikom o tarifi Banke utvrđuju se maksimalni iznosi provizija odnosno naknada za obavljanje sledećih poslovnih aktivnosti Banke:

- (1) Brokerski poslovi,
- (2) Poslovi agenta i pokrovitelja emisije,
- (3) Druge usluge koje obavlja Banka.

Banka je dužna da pravilnik iz stava 1. ovog člana i sve izmene tog akta, pre početka primene, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima i objavi na svojoj internet stranici 7 dana pre početka primene.

Banka je dužna da o svakoj izmeni pravilnika o tarifi obavesti klijente 7 dana, pre početka primene, objavljivanjem izmena pravilnika o tarifi i drugih akata na internet stranici.

XIV NAČIN VOĐENJA JEDINSTVENE EVIDENCIJE O TRGOVANJU

Član 126.

Banka u svom informacionom sistemu vodi jedinstvenu evidenciju o broju primljenih naloga za kupovinu, odnosno prodaju finansijskih instrumenata, ceni finansijskih instrumenata, poslovima kupoprodaje finansijskih instrumenata koje je zaključila, kao i druge evidencije u vezi trgovine finansijskim instrumentima.

Pored sumarnih, Banka vodi i posebne evidencije prema vrstama finansijskih instrumenata, poslovima zaključenim na regulisanom tržištu, MTP tržištu, OTC ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu i vrsti poslova koje obavlja prema klijentima.

Banka sačinjava dnevne, mesečne, periodične i godišnje izveštaje o poslovima kupoprodaje finansijskih instrumenata koje je zaključilo na regulisanom i van regulisanog tržišta.

XV INSAJDERSE INFORMACIJE

Član 127.

Insajderske informacije su informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu javno objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenih finansijskih instrumenata.

Značajan uticaj postoji ako bi razumni ulagač verovatno uzeo u obzir takvu informaciju kao deo osnove za donošenje svojih investicionih odluka.

Član 128.

Informacije iz prethodnog člana su informacije o tačno određenim činjenicama ako navode skup okolnosti koji postoji ili se u razumnoj meri može očekivati da će postojati, odnosno navode događaj koji je nastao ili se u razumnoj meri može očekivati da će nastati i ako su dovoljno određive da omoguće donošenje zaključka o mogućem dejstvu tog skupa okolnosti ili događaja na cene finansijskih instrumenata ili povezanih izvedenih finansijskih instrumenata.

Ustaljene tržišne prakse su prakse koje se razumno očekuju na jednom ili više finansijskih tržišta u skladu sa propisanim postupkom, a koji Komisija bliže propisuje.

Za lica odgovorna za sprovođenje naloga u vezi sa finansijskim instrumentima, insajderske informacije su i informacije o tačno određenim činjenicama dobijene od klijenta u vezi sa budućim nalogima klijenta, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijski instrument, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cene tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenog finansijskog instrumenta.

Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija

Član 129.

Zabranjeno je svakom licu koje poseduje insajdersku informaciju da tu informaciju upotrebi neposredno ili posredno pri sticanju, otuđenju i pokušaju sticanja ili otuđenja, za sopstveni račun ili za račun trećeg lica, finansijskih instrumenata na koje se ta informacija odnosi.

Stav 1. ovog člana primenjuje se na lice koje poseduje insajderske informacije putem:

- (1) Članstva u upravnim ili nadzornim organima izdavaoca ili javnog društva;
- (2) Učešća u kapitalu izdavaoca ili javnog društva;
- (3) Pristupa informacijama do kojih dolazi obavljanjem dužnosti na radnom mestu, vršenjem profesije ili drugih dužnosti;
- (4) Krivičnih dela koje je počinilo.

Ukoliko je lice iz stava 2. ovog člana pravno lice, zabrana iz tog stava odnosi se i na fizička lica koja učestvuju u donošenju odluke o vršenju transakcije za račun pravnog lica o kome je reč.

Odredbe ovog člana se ne primenjuju na transakcije koje se obavljaju prilikom izvršavanja dospele obaveze sticanja ili otuđenja finansijskih instrumenata, kada je takva obaveza rezultat ugovora koji je zaključen pre nego što je lice posedovalo insajderske informacije.

Razmena insajderskih informacija

Član 130.

Zabranjeno je svakom licu da:

- (1) Otkriva i čini dostupnim insajderske informacije bilo kom drugom licu, osim ako se informacija otkrije i učini dostupnom u redovnom poslovanju, profesiji ili dužnosti;
- (2) Preporučuje ili navodi druge osobe da na osnovu insajderske informacije stekne ili otuđi finansijske instrumente na koje se ta informacija odnosi.

Član 131.

Klijenti Banke i zaposleni u Banci ne smeju sticati, kupovati, prodavati ili na drugi način raspolagati finansijskim instrumentima korišćenjem insajderskih informacija.

XVI ZABRANA MANIPULACIJE I ŠIRENJA NEISTINITIH INFORMACIJA

Manipulacije na tržištu

Član 132.

Manipulacija na tržištu smatra se zloupotrebom u odnosu na sve finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom ili MTP tržištu odnosno u vezi sa kojim je upućen zahtev za uključenje, bez obzira da li je došlo do transakcije na tom tržištu.

Manipulacije na tržištu predstavljaju:

- (1) Transakcije i naloge za trgovanje:
 - Kojima se daju ili koji će verovatno pružiti neistinite ili obmanjujuće signale ili informacije o ponudi, tražnji ili ceni finansijskih instrumenata;
 - Kojima lice, odnosno lica koja deluju zajednički, održavaju cenu jednog ili više finansijskih instrumenata na nerealnom ili veštačkom nivou, osim ukoliko lice koje je učestvovalo u transakciji ili dalo nalog dokaže da za to ima osnovane razloge i da su te transakcije i nalozi u skladu sa prihvaćenim tržišnim praksama na tom tržištu;
- (2) Transakcije ili naloge za trgovanje u kojima se upotrebljavaju fiktivni postupci ili svaki drugi oblik obmane ili prevare;
- (3) Širenje informacija putem medija, uključujući i internet ili bilo kojim drugim putem kojim se prenose, odnosno kojim bi se mogle prenositi neistinite vesti ili vesti koje mogu izazvati zabludu o finansijskim instrumentima, uključujući i širenje glasina i neistinitih vesti i vesti koje dovode u zabludu, a od strane lica koje je znalo ili je moralo znati da su te informacije neistinite ili da dovode u zabludu.

U radnje i postupke koji se smatraju manipulacijama na tržištu, a proizilaze iz odredaba stava 1. ovog člana, naročito se ubraja sledeće:

- (1) Aktivnosti jednog ili više lica koja deluju zajednički kako bi obezbedila dominantan položaj nad ponudom ili potražnjom finansijskog instrumenta koji za rezultat ima direktno ili indirektno nameštanje kupovnih ili prodajnih cena ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
- (2) Kupovina ili prodaja finansijskih instrumenata pred zatvaranje trgovanja radi dovođenja investitora u zabludu;
- (3) Iskorišćavanje povremenog ili redovnog pristupa tradicionalnim ili elektronskim medijima iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu ili indirektno o izdavaocu, i to tako što je to lice prethodno zauzelo poziciju u tom finansijskom instrumentu i ostvarivalo korist nakon uticaja koje je iznošenje mišljenja imalo na cenu tog instrumenta, a da istovremeno javnosti nije objavilo postojanje sukoba interesa na odgovarajući i efikasan način.

Član 133.

Radi sprečavanja sukoba interesa, a u svrhu ograničavanja protoka informacija između različitih organizacionih jedinica Banke, u organizacionoj strukturi se primjenjuje takozvani mehanizam kineskog zida, koji omogućuje pristup poverljivim ili insajderskim informacijama isključivo onim relevantnim osobama u organizacionim jedinicama kojima su takve informacije opravdano potrebne pri izvršavanju njihovih poslovnih i profesionalnih obaveza.

U slučaju da je uspostavljeni mehanizam čuvanja informacija iz stava 1. ovog člana nedovoljan za upravljanje potencijalnim sukobom interesa u određenoj situaciji, Banka će preduzeti dodatne mere, odnosno, nakon

razmatranja svih činjenica u vezi dostupnosti informacija relevantnim osobama, uspostaviće ograničenje protoka informaciju za određenu transakciju na viši nivo.

Zabrana manipulacija na tržištu

Član 134.

Manipulacije na tržištu su zabranjene.

Lica koja učestvuju u manipulacijama na tržištu solidarno su odgovorna za štetu koja nastane kao posledica manipulacije na tržištu.

Zaposleni u Banci su dužni da se pridržavaju postupaka i mera koje imaju za cilj otkrivanje i sprečavanje manipulacije na regulisanom odnosno MTP tržištu, a koje su propisane ovim pravilima i aktima organizatora tržišta.

Interna kontrola Banke primenjuje jasno definisanu ulogu i ima široka ovlašćenja, u sprovođenju mera i postupaka za otkrivanje i sprečavanje manipulacija na tržištu, dobro poznavanje organizacije, tehnologije i procedure poslovanja.

Banka je obavezna da, na osnovu njoj dostupnih podataka, obavesti Komisiju o slučajevima za koje opravdano sumnja da se radi o zloupotrebi tržišta.

Član 135.

Svi zaposleni u Banci dužni su da obraćaju pažnju i prijavljuju internom kontroloru aktivnosti za koje se može opravdano posumnjati da predstavljaju aktivnosti koje se smatraju manipulacijom na tržištu.

Član 136.

Zaposleni Banke su dužni da pri prijemu naloga odnosno prilikom izvršavanja transakcije razmotre indikatore koji sami po sebi ne znače da se u konkretnom slučaju radi o zloupotrebi tržišta, niti se podrazumeva suprotno ako neka činjenica ili događaj nije naveden ovde, već prilikom procene treba da uzmu u obzir specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja:

- U kojoj meri dati nalozi za trgovanje ili izvršene transakcije predstavljaju značajan deo dnevnog obima transakcija relevantnim finansijskim instrumentom regulisanom, odnosno MTP tržištu, posebno kada te aktivnosti vode do značajne promene cene finansijskog instrumenta;
- U kojoj meri nalozi za trgovanje koje su izdala lica sa značajnom kupovnom ili prodajnom pozicijom u finansijskom instrumentu ili transakcije koje su ta lica izvršila vode do značajnih promena cene finansijskog instrumenta na regulisanom, odnosno MTP tržištu;
- Da li izvršene transakcije dovode do stvarne promene vlasništva nad finansijskim instrumentom uključenim na uređenom tržištu;
- U kojoj meri dati nalozi ili izvršene transakcije obuhvataju izmenu pozicija u kratkom periodu i predstavljaju značajan deo dnevnog obima trgovanja finansijskim instrumentom na uređenom tržištu te da li bi mogli biti povezani sa značajnim promenama cene finansijskog instrumenta uključenog na uređeno tržište;
- U kojoj su meri dati nalozi ili izvršene transakcije koncentrisani u okviru kratkog vremenskog razdoblja tokom dnevnog trgovanja doveli do promene cene koja je sledom toga promenila smer kretanja;
- U kojoj meri dati nalozi menjaju prikaz najboljih cena ponude ili potražnje finansijskog instrumenta uključenog na regulisano, odnosno MTP tržište, ili prikaz dubine tržišta koja je vidljiva učesnicima na tržištu, a uklonjeni su pre nego što su izvršeni;
- U kojoj su meri dati nalozi ili transakcije izvršene u specifično vreme (na kraju trgovanja) ili oko specifičnog vremena u kojem se izračunavaju referentne cene (cene zatvaranja) i rade druga izračunavanja, a iste vode do promena cena koje imaju uticaj na referentne cene i izračunavanja;
- Prethodi li datim nalozima ili izvršenim transakcijama ili sledi nakon njih, širenje neistinitih, lažnih ili obmanjujućih informacija od strane lica koja su naloge dali ili transakcije izvršili ili lica koja su s njima povezana;

- Da li naloge daju ili transakcije izvršavaju lica koja, pre ili nakon što daju nalog ili izvrše transakciju, distribuiraju, neposredno ili posredstvom lica koja su sa njima povezana, istraživanja ili preporuke za ulaganje koje su netačne, pristrasne ili očigledno pod uticajem materijalnih interesa.

Član 137.

Zaposleni u Banci ne smeju na bilo koji način vršiti manipulacije na tržištu, niti navoditi druga lica da to čine u cilju veštačkog formiranja cene finansijskih instrumenata.

Obaveštavanje o sumnjivim transakcijama

Član 138.

Svi zaposleni u Banci koji opravdano sumnjaju da bi transakcija mogla predstavljati trgovanje na osnovu insajderske informacije ili manipulaciju na tržištu, dužni su da bez odlaganja, a najkasnije do kraja radnog dana, o tome obaveste internog kontrolora.

Obaveštenje o sumnji na manipulaciju na tržištu podnosi se na Obrascu ZT koji je propisan od strane Komisije za hartije od vrednosti. Svaki obrazac se posebno numeriše rednim brojem koji dodeljuje interni kontrolor, a na osnovu evidencije sumnjivih transakcija koju vodi.

Interni kontrolor je dužan da odmah po prijemu obaveštenja o sumnji na manipulaciju na tržištu izvrši kontrolu date planirane odnosno izvršene transakcije i sačini izvještaj koji odmah prosleđuje direktoru Banke.

Ukoliko interni kontrolor utvrdi da postoje opravdani razlozi za sumnju, dužan je da bez odlaganja obavesti Komisiju za hartije od vrednosti i dostavi sve podatke u skladu sa relevantnim propisima.

Ukoliko interni kontrolor nakon izvršene kontrole utvrdi da ne postoji opravdanost sumnje na manipulaciju na tržištu, dužan je da o tome sačini službenu belešku u kojoj će obavezno navesti razlog za neprijavlivanje transakcije Komisiji za hartije od vrednosti, kao i dati predlog mera za dalje praćenje naloga vezanog za dato obaveštenje o sumnji i datog klijenta.

Član 139.

Banka ne sme da obavesti ni jedno drugo lice o obaveštenju iz prethodnog člana ovih Pravila, što se posebno odnosi na lice u čije su ime dati nalozi odnosno obavljene transakcije ili strane povezane sa tim licem, osim lica kojima se obaveštenje dostavlja na osnovu zakona.

Ispunjavanje ovog zahteva ne izlaže lice koje je izvršilo obaveštavanje nikakvoj vrsti odgovornosti, pod uslovom da lice koja je dostavilo obaveštenje deluje u dobroj veri.

Obaveštavanje Komisije za hartije od vrednosti u skladu sa relevantnim propisima i ovim Pravilima dostavljeno u dobroj veri, ne predstavlja kršenje bilo kog ograničenja otkrivanja informacija propisanog ugovorom ili bilo kojim propisom te ne podleže nikakvoj vrsti odgovornosti za lice koje je dalo takvo obaveštenje.

Član 140.

Banka čuva dokumentaciju koja se odnosi na planirane i izvršene transakcije kod kojih je postojala sumnja na manipulacije na tržištu, a o kojima su obaveštenja poslata Komisije za hartije od vrednosti, u skladu sa relevantnim propisima i internim aktima Banke.

XVII PREPORUKA

Preporuka

Član 141.

Preporuka je istraživanje ili druga informacija kojom se izričito ili prećutno preporučuje ili predlaže strategija ulaganja u pogledu jednog ili više finansijskih instrumenata, odnosno izdavalaca finansijskih instrumenata, uključujući svako mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrednosti i ceni tih instrumenata namenjenih distribucionom kanalu ili javnosti.

Davalac preporuka je fizičko ili pravno lice koje izrađuje ili distribuira preporuke pri obavljanju svoje profesije ili svoje poslovne delatnosti.

Distribicioni kanal je kanal putem kojeg informacija postaje javno dostupna ili će pristup informaciji imati veliki broj lica.

Istraživanje ili druga informacija kojom se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja označava informaciju koju je pripremio:

- (1) Nezavisni analitičar, investiciono društvo, kreditna institucija, svako drugo lice čija se poslovna delatnost sastoji od pripreme preporuka ili fizičko lice koje za njih radi na osnovu ugovora o radu ili na neki drugi način, koje direktno ili indirektno daje određene preporuke za ulaganje u vezi sa finansijskim instrumentom, odnosno izdavaocem;
- (2) Lice koje nije lice iz tačke 1) ovog stava i koje direktno preporučuje određenu investicionu odluku o ulaganju u vezi sa finansijskim instrumentom.

Odgovarajući propis je svaki propis, uključujući i propise Banke, kojim se osigurava da davalac preporuke koji izrađuje ili distribuira preporuke primeni razumnu pažnju kako bi obezbedio da su takve preporuke prikazane na pošten način i da otkriva njegove interese ili ukazuje na sukob interesa koji se odnosi na finansijske instrumente na koje se takve preporuke odnose.

Identitet lica koje izrađuje preporuku

Član 142.

U svakoj preporuci mora na jasan i vidljiv način biti naveden identitet lica odgovornog za njenu izradu, a posebno ime i naziv radnog mesta lica koje je pripremila preporuku, naziv i sedište pravnog lica odgovornog za predmetnu preporuku.

Banka će u preporuci navesti koje je telo nadležno za njen nadzor.

Opšta pravila za sadržinu preporuke

Član 143.

Davalac preporuke - Banka je dužna da u preporuci osigura:

- (1) Da se činjenice jasno razlikuju od tumačenja, procena, mišljenja i ostalih vrsta nečinjeničnih informacija;
- (2) Da su svi izvori pouzdani, odnosno kada postoji ikakva sumnja u pouzdanost izvora, da je to jasno navedeno;
- (3) Da su sva predviđanja, prognoze i ciljane cene jasno označeni kao takvi i da su navedene značajne pretpostavke na kojima se iste zasnivaju.

Na zahtev Komisije davalac preporuka dužan je da obrazloži osnovu preporuke.

Opšta pravila za obelodanjivanje interesa i sukoba interesa

Član 144.

Davalac preporuke (Banka) je dužna da obelodani sve odnose i okolnosti za koje se u razumnoj meri može očekivati da će narušiti objektivnost preporuke, posebno kada davalac preporuka ima značajan finansijski interes u jednom ili više finansijskih instrumenata koji su predmet preporuke ili značajan sukob interesa u odnosu na izdavaoca na koga se preporuka odnosi.

Kada je davalac preporuke pravno lice, obaveza iz stava 1. ovog člana primenjuje se i na svako pravno ili fizičko lice koje za to lice radi na osnovu ugovora o radu ili na drugi način i koje je učestvovalo u pripremi preporuke.

Kada je davalac preporuke pravno lice, informacije koje se objavljuju u skladu sa stavom 1. i 2. ovog člana obuhvataju najmanje sledeće informacije o njegovim interesima i sukobima interesa:

- (1) Davaoca preporuka ili povezanih pravnih lica o kojima lica koja učestvuju u pripremi preporuke imaju saznanja ili se u razumnoj meri može očekivati da imaju saznanja;
- (2) Davaoca preporuka ili povezanih lica, poznate licima koja, iako nisu učestvovala u pripremi preporuke, imaju ili se za njih u razumnoj meri može očekivati da imaju pristup preporuci pre njene distribucije korisnicima ili javnosti.

Obelodanjivanje iz stava 1 - 3. ovog člana treba da bude sadržano u samoj preporuci, a u slučaju kada bi ono bilo nesrazmerno u odnosu na obim distribuirane preporuke, dovoljno je u samoj preporuci na jasan i vidljiv način uputiti na mesto gde javnost direktno i jednostavno može pristupiti takvim informacijama.

Distribucija preporuke koju je izradila treća strana

Član 145.

Davalac preporuke (Banka) kada pod sopstvenom odgovornošću distribuira preporuku koju je izradila treća strana, na preporuci mora na jasan i vidljiv način istaknuti svoj identitet.

Kada lice koje distribuira preporuku koju je izradila treća strana istu značajno izmeni, dužno je da jasno i detaljno istakne tu izmenu.

Davalac preporuka koji distribuira sažetu preporuku koju je izradila treća strana, dužan je da obezbedi da takva preporuka bude jasna i da ne dovodi u zabludu, kao i da ista upućuje na originalni dokument i mesto gde javnost može direktno i jednostavno da pristupi obelodanjivanjima koja se odnose na taj dokument, sve dok su te informacije dostupne javnosti.

XVIII ETIČKI KODEKS

Član 146.

Polazeći od potreba unapređenja profesionalizma i poslovnog ponašanja, jačanja principa sigurnosti i odgovornosti, zdrave konkurencije zasnovane na ekonomskim i tržišnim principima, Banka i zaposleni u Banci dužni su da obavljaju svoje poslove profesionalno, pošteno, sa dužnom pažnjom i poverenjem, u skladu s dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom.

U cilju unapređenja ugleda struke, kao i jačanja poverenja investitora i društva u celini u rad ovlašćenih učesnika na tržištu finansijskih instrumenata, Banka i zaposleni u Banci su u obavezi da se ponašaju na način koji ni u kom slučaju neće ugrožavati ugled struke.

Osnovna načela profesionalne etike

Član 147.

Banka, svi zaposleni u Banci odnosno relevantna lica dužni su da se u svom radu i ponašanju, pri obavljanju delatnosti, pridržavaju sledećih osnovnih načela profesionalne etike:

- (1) **Zaštita ugleda struke** - Banka je dužna da postupa u skladu sa načelima i pravilima etičkog kodeksa profesionalno - strukovnog udruženja, kao i da na regulisanom tržištu finansijskih instrumenata postupa i posluje tako da ne šteti svom ugledu, kao ni ugledu celokupne delatnosti.
- (2) **Staranje o unapređenju struke** - Banka se stara o stručnom obrazovanju i usavršavanju zaposlenih u Banci, kao i o unapređenju celokupne delatnosti i razvoju tržišta finansijskih instrumenata, kao i finansijskog tržišta u celini.
- (3) **Načelo postupanja sa pažnjom dobrog stručnjaka** - Banka, prilikom obavljanja poslova koji su mu, kao ovlašćenom učesniku, poverili klijenti, postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka.
- (4) **Načelo jednakog tretmana svih klijenata** - Banka ne stavlja ni jednog klijenta u privilegovan položaj u odnosu na druge klijente, odnosno dužna je da sve klijente tretira na isti način.
- (5) **Načelo osiguranja prava i interesa klijenata** - Banka, prilikom obavljanja poslova koje su mu, kao ovlašćenom učesniku, poverili klijenti, u svemu vodi računa o interesima svojih klijenata i štiti njihove interese.
- (6) **Načelo obaveštavanja klijenata** - Banka, po svom najboljem saznanju, a na način regulisan ugovorom sa klijentom, redovno obezbeđuje tačne i pouzdane informacije klijentu o stanju, na regulisanom i van regulisanog tržišta, finansijskih instrumenata i o pojedinim finansijskim instrumentima, kao i druge informacije koje bi mogle uticati na klijentove odluke u vezi poslovanja sa finansijskim instrumentima.
- (7) **Načelo poverenja** - Banka i zaposleni u Banci odnos sa klijentom zasnivaju na međusobnom poverenju, koje Banka odnosno zaposleni ne smeju zloupotrebiti.

Sprečavanje neloyalne konkurencije

Član 148.

Banka je dužna da samostalno ne inicira zaključivanje poslovnog odnosa sa klijentima za koje zna da su u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom.

Banka je dužna da, prilikom zaključenja novog poslovnog odnosa na inicijativu klijenta, posebno upozori klijenta na ovu odredbu etičkog kodeksa, kao i da traži od klijenta tačan podatak o tome da li klijent jeste ili je

bio u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom. Ukoliko je klijent u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom ili društvima, Banka je dužna da iste obavesti o uspostavljanju poslovnog odnosa sa klijentom.

Preuzimanje klijenta mimo procedure utvrđene odredbama ovog člana i na štetu drugog investicionog društva smatraće se kao kršenje etičkog kodeksa i nelojalna konkurencija.

Član 149.

U cilju sprečavanja nelojalne konkurencije, Banka ne sme sa svojim klijentima ugovarati provizije i naknade koje su niže od provizija i naknada koje su niže od uobičajenih na regulisanom tržištu finansijskih instrumenata za određenu vrstu posla.

Iznošenje neistinitih podataka

Član 150.

Zaposleni u Banci ne smeju:

- (1) Iznositi podatke u vezi trgovine na regulisanom i van regulisanog tržišta koji su neistiniti, istinite podatke iskrivljavati ili ih namerno izostavljati;
- (2) Učestvovati u poslu ili aktivnosti koja se vrši sa ciljem da se prevari lice koje se bavi kupovinom ili prodajom finansijskih instrumenata;
- (3) Vršiti aktivnosti koje su u suprotnosti sa poslovanjem Banke;
- (4) Iznositi netačne podatke i informacije o Banci.

Član 151.

Zaposleni u Banci ne smeju trgovati određenim finansijskim instrumentima ako su u posedu insajderskih informacija, a takođe su dužni da odbiju prijem naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata od lica za koje smatraju da su u posedu takvih informacija.

Saopštavanje informacija klijentima

Član 152.

Zaposleni u Banci mogu voditi razgovor sa klijentima o nezvaničnim informacijama ili informacijama koje su objavljene u okviru berzanske i vanberzanske trgovine ako se u razgovoru navede da su informacije nezvanične ili ako se navede izvor tih informacija.

Snimanje telefonskih razgovora

Član 153.

Banka može snimati telefonske razgovore svojih zaposlenih sa klijentima pod uslovima i na način regulisan posebnom odlukom predsednika Izvršnog odbora banke, s tim što je Banka dužna da sa sadržinom te odluke upozna klijenta pre zaključenja ugovora.

Svako zaposleno lice u Banci je dužno da lice koje nije upoznato sa odlukom iz stava 1. ovog člana na početku telefonskog razgovora upozori da se razgovor snima.

Sprečavanje sukoba interesa

Član 154.

U cilju sprečavanja sukoba interesa Banke i njenih klijenata, zaposleni u Banci su u obavezi da daju podatke Banci odnosno ovlašćenom licu za rukovođenje Bankom i kontroloru o svom vlasništvu nad finansijskim instrumentima, kao i vlasništvu nad finansijskim instrumentima fizičkih lica koja se u smislu ovih Pravila smatraju sa njima povezanim licima.

Zaposleni u Banci su u obavezi da dostave obaveštenje Banci, odnosno ovlašćenom licu za rukovođenje Bankom i kontroloru u pisanom obliku o svojoj nameri, kao i o nameri sa njima povezanih lica da kupuju ili prodaju finansijske instrumente na dan ispostavljanja naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata na regulisanom ili van organizovanog tržišta ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Obaveštenje o nameri kupovine ili prodaje finansijskih instrumenata sadrži: vrstu, količinu i cenu finansijskih instrumenata, naziv i sedište investicionog društva ili Banke preko koje će se izvršiti kupovina ili prodaja

finansijskih instrumenata na regulisanom ili van organizovanog tržišta ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Zabranjene aktivnosti relevantnih lica

Član 155.

Banka je dužno da zabrani relevantnom licu da obavlja sledeće aktivnosti:

- (1) Da zaključuje lične transakcije:
 - 1.1. Ukoliko to uključuje zloupotrebu ili otkrivanje insajderskih ili drugih poverljivih informacija;
 - 1.2. Koje se odnose na klijenta ili transakcije sa klijentom ili za račun klijenta,
 - 1.3. Ukoliko je zaključivanje takve transakcije u sukobu ili će verovatno doći u sukob sa obavezama Banke;
- (2) Da savetuje ili nagovara drugo lice na zaključivanje transakcije sa finansijskim instrumentima, na način koji prelazi ovlašćenja relevantnog lica ili nije propisan ugovorom o pružanju usluga;
- (3) Da otkriva drugom licu bilo koje informacije ili mišljenja, osim u okviru redovnog ovlašćenja ili u okviru ugovora o pružanju usluga, ako relevantno lice zna, ili bi trebalo znati, da će takvo postupanje uticati na to drugo lice da:
 - 3.1. Zaključi transakciju sa finansijskim instrumentima,
 - 3.2. Savetuje ili nagovara treće lice na zaključivanje takve transakcije.

Primanje poklona

Član 156.

Zaposleni u Banci ne smeju primati niti davati poklone, osim onih koji se daju u marketinške svrhe, uobičajene u poslovnom svetu.

Javna saopštenja i oglašavanje

Član 157.

Saopštenje vezano za obavljanje poslova Banke namenjeno javnosti ili klijentima može dati samo lice koje je za to ovlašćeno. Zaposleni u Banci su dužni da komuniciraju sa javnošću u skladu sa Zakonom.

Član 158.

Banka je dužna da prilikom javnog oglašavanja, u komuniciranju sa medijima, kao i prilikom prezentacija svojih usluga, vodi računa o ugledu struke i interesima drugih ovlašćenih učesnika na tržištu finansijskih instrumenata, pa se u skladu sa tim ne smeju koristiti formulacije koje ističu Banku, a eliminišu druge učesnike, kao na primer: „jedini, najbolji, bolji od drugih, isključivi“ i sl.

XIX OBAVEŠTAVANJE BANKE

Član 159.

Klijenti su dužni da, na zahtev Banke, dostavljaju informacije, podatke i izveštaje koje Banka smatra bitnim za zaštitu javnih interesa i interesa klijenata.

Klijenti su dužni da Banku obaveste o svakoj promeni informacija i podataka iz stava 1. ovog člana odmah, a najkasnije u roku od tri (3) dana od dana nastanka promene.

Član 160.

Klijent-izdavalac finansijskih instrumenata dužan je da Banci dostavlja periodični i godišnji izveštaj o svom poslovanju i izveštaj o reviziji.

Klijent iz stava 1. ovog člana dužan je da u pisanoj formi najmanje 21 dan unapred ili, ako to nije moguće, odmah po nastaloj promeni obavesti Banku o:

- (1) Izmenama, odnosno dopunama akta o osnivanju i statuta;
- (2) Promeni zastupnika i drugih lica ovlašćenih za poslovanje sa Bankom;

- (3) Statusnim promenama;
- (4) Sticanju, odnosno prestanku statusa klijenta kod drugog investicionog društva;
- (5) Povećanju, odnosno smanjenju osnovnog kapitala;
- (6) Promeni akcionara sa značajnim učešćem (onih koji imaju više od 10% akcija klijenta);
- (7) Kada postoji mogućnost da klijent postane ili je već postao insolventan;
- (8) Kada su prema klijentu preduzete mere od strane nadležnog organa;
- (9) Kada je nad klijentom pokrenut postupak sanacije, stečaja ili likvidacije;
- (10) Drugim podacima bitnim za poslove koje Banka obavlja za račun klijenta.

XX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 161.

Odluku o izmeni, odnosno dopuni ovih Pravila poslovanja donosi Upravni odbor Banke uz pribavljenu saglasnost Komisije za hartije od vrednosti.

Banka je dužna da Pravila poslovanja i sve izmene ovog akta, pre početka primene, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti na prethodnu saglasnost i da ih, nakon davanja saglasnosti Komisije za hartije od vrednosti, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima, kao i objavi na svojoj internet stranici.

Ukoliko Banka ima klijente strana pravna ili fizička lica, obaveštenje o izmeni Pravila poslovanja se vrši na način predviđen ugovorom sa klijentom.

Član 162.

Stupanjem na snagu i početkom primene ovih Pravila, prestaju da važe Pravila poslovanja Funkcije brokerskih poslova i finansijsko savetovanje u Vojvodanskoj banci a.d. Novi Sad, del. broj: 01-7331/9 od 3. septembra 2010. godine.

Član 163.

Ova pravila se objavljuju na internet stranici Banke narednog radnog dana od dana prijema rešenja Komisije za hartije od vrednosti o davanju saglasnosti na ova pravila, a primenjuju se osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici.

**PRESEDNIK UPRAVNOG ODBORA
CHAIRMAN OF THE BOARD OF DIRECTORS
Konstantinos Bratos**